

Hadobás Pál

AZ EDELÉNYI FÜZETEK

1987 – 2006

Edelény, 2006

HADOBÁS PÁL

AZ EDELÉNYI FÜZETEK

1987 – 2006

2006

Edelényi Füzetek 36.

Összeállította és szerkesztette:

Hadobás Pál

Szöveggondozás, korrektúra:

dr. M. Takács Lajos

Technikai munkatárs:

Slezsák Zsolt

A borítón: a Városi Könyvtár

HU ISSN 0238-1842

ISBN – 10: 963-87047-1-3

ISBN – 13: 978-963-87047-1-9

Kiadja a Művelődési Központ, Könyvtár és Múzeum,
3780 Edelény, István király útja 49. Tel.: 48/525-080

© MKKM, Edelény
2006

Felelős kiadó: **Hadobás Pál** igazgató
K-B Aktív Nyomda, Miskolc. F. v.: **Kása Béla**

Előszó

1987 májusában a több mint egy évvel korábban várossá nyilvánított Edelény bemutatkozott Budapesten a Borsodiak Baráti Köre felkérésére. A kulturális műsor és kiállítás mellett, a műsort követő vacsora és bál előtt ajándékcsomagot osztottak ki a város vezetői a meghívott vendégeknek, mely többek között tartalmazta a *Slezsák Imre* és *Slezsák Zsolt* szerkesztette *Edelény és környéke* című könyvet is.

A könyvet a *Városi Könyvtár* adta ki a *Városi Tanács* támogatásával. A kiadásért felelős könyvtárigazgató, Slezsák Imre az *Edelényi Füzetek* sorozatcímével és 1-es számmal látta el a kiadványt, bár ekkor még nem volt biztos, hogy folytatása lesz a megkezdett munkának. Azonban neki lett igaza, hisz 2006 tavaszán már a 35. kötete jelent meg az elsősorban helytörténeti munkákat tartalmazó sorozatnak, ugyanis: Slezsák Imre nyugdíjba vonulása után 1992-től *Laki-Lukács László* igazgatósága alatt is folytatódott a munka, s ezt nem akadályozta meg az intézmény-összevonás sem.

A *Városi Rendezvények Háza és Könyvtár* névre „keresztelt” intézmény újabb kiadványokkal gazdagította a sorozatot. 1999-ben *Hadobás Pál* személyében új igazgató került az intézmény élére, mely 2000-ben a *Művelődési Központ, Könyvtár és Múzeum* nevet vette fel a képviselő-testület döntése alapján. A sorozat köteteinek kiadása nem szakadt meg, újabb szép kiadványok hirdetik az intézmény sikeres helytörténeti tevékenységét.

2007-ben lesz húsz éve, hogy a sorozat első darabját kezébe vehette a tisztelt olvasó, ezért úgy gondoltuk, hogy a kerek évforduló kapcsán számot adunk az eddig megjelent kötetekről.

A könyvek készítésénél technikai munkatársak voltak: *Gajdos Beáta*, *Slezsák Zsolt* és *Tóth Bertalanné*, a szöveggondozást és a korrektúrát a legtöbb könyvnél *dr. M. Takács Lajos* végezte.

Összeállításunkban a megjelenés sorrendjében ismertetjük a sorozat köteteit: írunk a szerzőkről, szerkesztőkről, illusztrátorokról és a könyvek tartalmáról. Azoknak a szerzőknek, szerkesztőknek, akik többször is munkatársai voltak a sorozatnak csak egyszer szerepeltetjük az életrajzát. Néhány könyvnél segítségül hívjuk a különböző folyóiratokban, napilapokban megjelent recenziókat, vagy a könyvek bevezetőit. Feltüntetjük a könyvek megjelenését támogatókat és a nyomdákat is.

H. P.

1. EDELÉNY ÉS KÖRNYÉKE / Szerk.: Slezsák Imre és Slezsák Zsolt. Városi Könyvtár, Edelény. 1987. 110 p. ill. 1000 pld. A borító Mezey István grafikusművész munkája. A térképeket Kádas István rajzolta. Készült a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár sokszorosító üzemében.

Az Edelényi Városi Tanács anyagi támogatásával készült.

A könyv megjelenésének idején még egy-egy központi településhez ún. társközségek tartoztak, amelyek csak a rendszerváltozás után váltak fokozatosan önállóvá. A városkörnyék területén a 43 településből 1 város, 1 nagyközség, 11 község és 30 társközség volt.

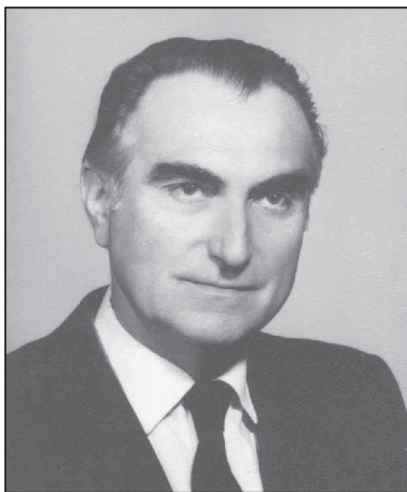
A városról és vonzáskörzetéről, a 780 négyzetkilométeren élő 40 000 ember jelenéről, a települések múltjáról, történelmi, irodalmi emlékeiről, hagyományairól, műemlékeiről, természeti értékeiről olvashat a könyvben az érdeklődő.

Aggtelek és Jósvafő csodálatos barlangvilága mindenki előtt ismert. De az eldugott kis falvak szépséges tájaira, megtekintésre érdemes műemlékeire nehezen talál rá az erre tévedt országjáró. A könyv segítségével olyan vidékeket és falvakat ismertetnek meg a szerzők, melyek más könyvekben, útikönyvekben legfeljebb pár soros említést kapnak. A már említetteken túl tájékoztatást kap az olvasó a lakosság számának alakulásáról is 1869-től 1986-ig.

A borító belső oldalain Edelény város címere és a környék térképe található. Az utolsó húsz oldal fényképeknek ad helyet, melyek között láthatjuk a boldvai Árpád-kori templomot, a szendrői Kékfestő házat és a tornanádásai Hadikastélyt is.

Slezsák Imre

1932. szeptember 13-án született **Finkén** (1963-tól Edelény része). Elemi és polgári iskolái után vasesztergályosnak állt a diósgyőri ipariskolában. Közben Finkén könyvtároskodott szabad idejében. Majd ott fogták szakoktatónak a diósgyőri tanműhelyben. 1952-ben az **Edelényben** frissiben felállított járási könyvtárba hívták igazgatónak; ezt a beosztást nyugdíjazásáig, 1992 szeptemberéig látta el. Az új „intézmény” egy magánlakásban kapott helyet, mindössze két szobáskában, 50 négyzetméteren. Az új igazgató a berendezéssel párhuzamosan végezte el az első, szűkre mért idejű könyvtáros-tanfolyamot. 1966-ban

az elsők között szerzett diplomát könyvtár-történelem szakon a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem levelező tagozatán.

Kitartó munkája eredményeként készült el 1963-ban a járási könyvtár új épülete, mely ma is otthona az összevont közművelődési intézmény könyvtárának. 1984-ben Szabó Ervin Emlékérem kitüntetésben részesült.

Negyven éven keresztül volt szervezője, irányítója Edelény és vonzáskörzete könyvtárügyének, létrehozta több kistélephely könyvtárát, melyek többségét a rendszerváltozás után bezártak. Könyvtárigazgatóként nagy hangsúlyt fektetett a város és a Bódva völgye helytörténetének feldolgozására, sokat publikált, ő indította útjára az Edelényi Füzetek helytörténeti kiadványsorozatát, több kötetének szerkesztője, írója volt. Haláláig vezette a több mint huszonöt éve alakult kertbarát kört. Edelényben hunyt el 2002. április 28-án. Az edelényi középiskola könyvtárterme felvette a nevét.

Slezsák Zsolt

1965. október 6-án született Miskolcon. Az általános iskola befejezése után a kazincbarcikai Irinyi János Vegyipari Szakközépiskolában végzett 1984-ben. 2005-ben a Gábor Dénes Főiskola mérnök-informatikus szakán szerzett diplomát.

1984 augusztusától 1986 áprilisáig Sajóbáonyban dolgozott az Észak-Magyarországi Vegyiműveknél. 1986 áprilisától az edelényi Városi Könyvtár alkalmazottja.

Mezey István

Grafikusművész. Szikszón született 1945. szeptember 17-én. Gyermekéveit Sajószentpéteren töltötte, itt fejezte be általános iskolai tanulmányait. Ózdon, a József Attila Gimnáziumban érettségizett, majd reklámgrafikusi képesítést szerzett. Először Sajóbáonyban, az Észak-Magyarországi Vegyiművekben dolgozott, majd meghívásra Kazincbarcikára költözött, ahol az Egressy Béni Művelődési Központ és Könyvtár grafikusává lett. 1967-től szerepel alkotásaival képzőművészeti kiállításokon. 1975-től

a Művészeti Alap, majd a Képző- és Iparművészek Szövetségének, későbbiekben a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének a tagja.

Sokoldalú művész. Elsősorban rajzaival, újságrajzaival, illusztrációival, sokszorosított grafikaival vívott ki elismerést magának, de tipográfiai munkával, köztéri plasztikák, díszletek tervezésével is foglalkozik. A grafika mellett az utóbbi évtizedekben festményekkel is szerepelt kiállításokon.

2. „KIÖNTÖTT A BÓDVA VIZE MESSZIRE...” Edelény környéki népdalok / Béres János. Ill. Mezey István. Városi Könyvtár, Edelény. 1988. 189 p. 1000 pld. Lektorálta: dr. Barsi Ernő. Készült az Edelényi Városi Könyvtár sokszorosító üzemében.

A Debreceni Ruhagyár Edelényi Üzeme dolgozóinak anyagi támogatásával jelent meg.

A könyv bemutatásához dr. Gyárfás Ágnes ismertetőjéből idézek részleteket. Az írás a Borsodi Szemle 1989. évi 1. számának 95–96. oldalán jelent meg.

„Maga a lakosság is éppen az állandó bevándorlás miatt nagyon kevert volt. Béres János csodálatos szépségű gyűjteményében az a legmegkapóbb, hogy e kevert népesség dalkincsének legszebb darabjait tartalmazza és hogy kifejezi a környék és Edelény népének közösségi jellemét.

Milyen volt ez a népesség? Jó szokású emberek voltak. Amikor a földön kapáló háznépének a gazdasszony kiküldte dinerben meg ételhordóban az ebédet a nagyobbacska lányával, mindig tett a felfordított diner tetejére annyi palacsintát, ahány gyerek kísérte az ételhordó lányt. Olyan bálók voltak a Juharék csűrjében nyaranta, hogy a raccoló lányok majd kidűtötték a csűr ősrégi hasított deszkájú falát, csak úgy dőngött a föld a dobogástól.

Itt, ezeken a bálokon hallottam nagyon kis gyerekkoromban azokat a mulatókat, amelyek a könyv legnagyobb értékei. Nem tudom miért, de régen a korábbi gyűjtők, talán úri beütésnek véelve, kihagyták a daloskönyvekből ezeket a duhaj, éjjél után kurjongatott énekeket, amelyre vad táncot jártak a bálozók.

*...
E könyvben a dunnáról ugyan csak egy „csalogató” jelent meg, de van még legalább tíz és egyik pajzánabb és szellemesebb, mint a másik. A Tréfás dalok, mulatók csoportjába foglalt nóták szépen körvonalazzák ennek a derűs pajzán-ságnak a profilját. De ez a hangnem jellemzi a szántó-vető ember életéből merítettéket is. Az Edelényben leartatták az árpát kezdetű népi remekmű a testi-lelki szerelem olyan ritka szépségű dalba foglalása, amelynek a magyar népdalkincs kiemelt gyűjteményében van a helye. Hozzám a Pásztor János és Magyar Józsi*

bácsi lelkéből fakadtak állnak a legközelebb, de gyönyörűséggel olvastam és daloltam végig a borsodi, damaki, hangácsi, laki, martonyi, szendrői, szögligeti és trizsi eredetűeket is.

...

Télen bányász, nyáron paraszt volt az edelényi gazda, s ezért senki le nem nézte, földescskéje, kis szőlője megadta a napi betevőt, a bánya pénzt csorgatott a tulipános ládába. Béres János gyűjteménye nem titkolja e hajdani állapotot, s hagyja a történelmi tudatot is tisztázni és rendezni általa.

...

A „gyönyörködőst” a lányok járták, a legények csak a két tenyerük között illegették őket. A csűr döngölt földjén rámás csizma, nyikorgós papucs, fűzött bocskor ropta a táncot. A dalgyűjteményben is föllelhető ez a sokszínűség. A Kiskertemben tulipántot ültettem kezdetű szerelmes dal ma is énekelt és kedves nóta a Bódva völgyétől a Sajó partjáig. Én először egy keleméri magyar asszonytól hallottam. Aztán szép, kacskaringós dallamvezetéssel egy szirma-besenyői asszonytól, akinek ősei tótok voltak, de a kiskertjében rozmaring virágzott. Béres János vigyázott rá, hogy más daloskönyvben megjelent nóták itt ne ismétlődjenek, de arra nem gondolt, milyen nagy hatással volt az edelényi dal-kincsre az Abaúj megyei Gagybátorból 1941-ben idetelepyült református tanító, Béky Miklós. Mivel Béres János, a dalénekes (nem a szerző) az ő tanítványa volt, sok dalt tett ismertté a Béky Miklós anyagából. A Levegőben szépen szól a pacsirta kezdetű, amely a könyvben is szerepel, olyan új volt 1941-ben Edelényben, hogy a táblára írva oktatta a szövegét az áldott emlékezetű tanító úr. Így általa lett edelényi.”

Béres János

1915. február 27-én született Bánfalván (ma Bánhorváti). Az elemi iskolát szülőfalujában végezte el. A polgári elvégzése után Sárospatakon tanult tovább, ahol 1934-ben népiskolai tanítói és református kántori oklevelet szerzett. Később az egri tanárképző levelező tagozatán matematika-kémia szakot, majd a debreceni egyetemen, levelező tagozaton kémia szakot végzett.

1934 és 1942 között Martonyiban az osztatlan református iskolában volt kántortanító és a falu mindenese. Volt kisegítő helyettes, azután segédtanító, majd végleges rendes tanító.

1942-től 1975-ig, nyugdíjba vonulásáig Borsodon (1950-ben Edelényhez csatolták), majd Edelényben tanított. 1948-ig az osztatlan református népiskolában kántortanító volt. 1948-tól a két felekezeti iskolából létrehozott állami általános iskolában tanított, amelynek igazgatója lett, de 1951-ben, mint „pártonkívvili” leváltották. 1956-ban a „népakarat” visszahelyezte igazgatói posztjára, de ezt 1957-ben hatálytalanították.

1962-től óraadó, majd 1964-től kinevezett tanár volt az edelényi gimnáziumban. Tanított kémiát, rajzot, matematikát és vezetett énekkart. Dalokat, dalszövegeket maga is írt. Több hangszeren is játszott. Tizenhárom éven keresztül vezette az edelényi népdalkört. Mindig dolgozott valamilyen érdekes helytörténeti témán. 2002. szeptember 13-án is legújabb könyvével kapcsolatban utazott Miskolcra, de sajnos már nem tért haza. Az edelényi temetőben helyezték örök nyugalomra. Helytörténeti pályázatait, dolgozatainak kéziratát őrzi az edelényi könyvtár.

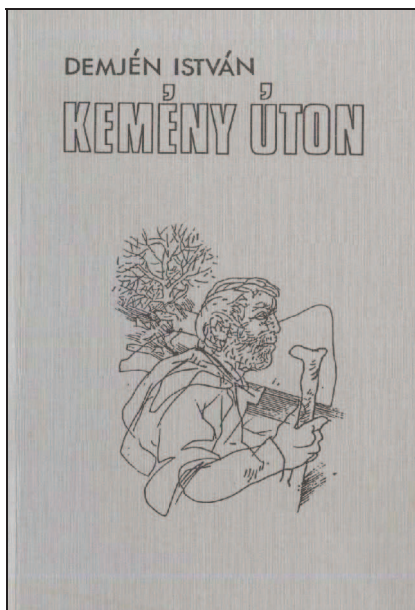
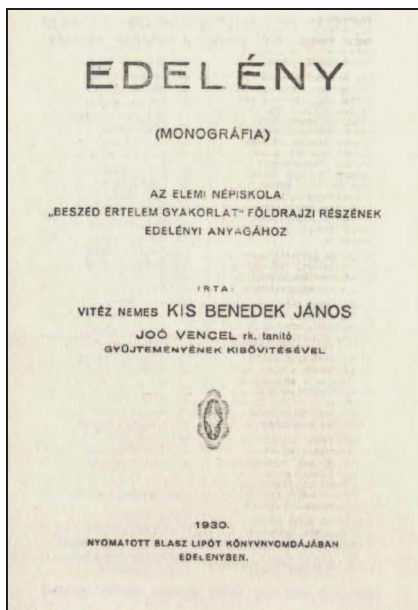
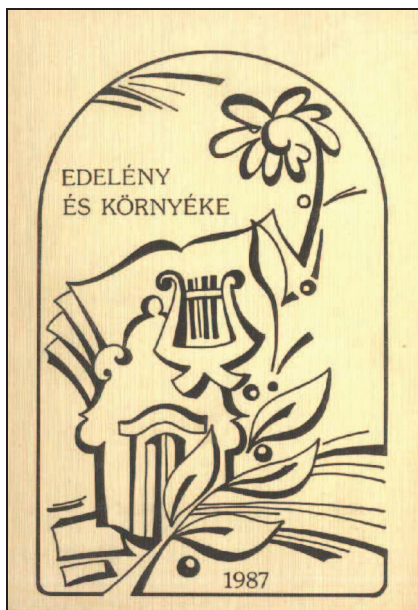

Dr. Barsi Ernő

Népzene kutató. Sályon született 1920. június 28-án. A Zeneművészeti Főiskolán végzett hegedű szakon 1944-ben, majd a hegedűtanár képzőt végezte el 1944-1946 között. 1947-től a győri Állami Zenekonzervatórium hegedűtanára, majd 1959-től 1982-ig a győri Felsőfokú Tanítóképző Főiskola hegedűtanára volt. Élő zenei bemutatásokat tart, népzene gyűjt. Több kiállításban részesült. Több mint húsz könyve jelent meg. Szülőfalujában él.

Mezey István életrajzát lásd az 1. tételnél!

3. EDELÉNY (Monográfia) Az elemi népiskola „Beszéd értelem gyakorlat” földrajzi részének edelényi anyagához. / Írta vitéz nemes Kis Benedek János Joó Vencel rk. Tanító gyűjteményének kibővítésével. Városi Könyvtár, Edelény. 1990. 16 p. 600 pld. A Városi Könyvtár sokszorosító üzemében készült. A Blaszc Lipót edelényi könyvnyomdájában 1930-ban készült füzet hasonmás kiadása.

A kis füzet létezéséről sokan tudtak a városban, de kevesek birtokolták. Ezért gondolt hasonmás kiadására Slezsák Imre könyvtárigazgató és készítette el megjelenésének 60. évfordulóján.

A füzet első fele a település történetével foglalkozik. Alapja nagyjából a szájhagyomány. Így is kell elfogadnunk és értékelnünk. Jelentős része Reviczky Gyula 1883-ban megjelent *Edelény a holtig hű szerető* című népies stílusú verses elbeszélésének prózai változata. Kevés eltéréssel idézi a vers néhány szakaszát is.

Nagyobb érték a füzet második fele, a közelmúlt történetének említése és a népszokások leírása. E sorait megismerve kitárulkozik előttünk a több mint hetven évvel ezelőtti Edelény lakosságának élete, az itt élők, elsősorban a katolikus lakosság egyházi ünnepekhez, jeles napokhoz, családi eseményekhez, társadalmi ünnepekhez kapcsolódó szokása, öltözködése stb.

A munka helyi művelődéstörténeti értékét növeli, hogy edelényi nyomdában jelent meg. Ma már kevesen emlékeznek a CSEB ház (Borsodi út 2.) helyén volt egykori kis épületek egyikében működő nyomdászra, Blaszc Lipótra és tégelysajtójára, amelynek a terméke ez a füzet is. Kiseb terjedelmű könyveket, nyomtatványokat, képeslapokat, meghívókat készített ez a kis üzem a húszas évektől 1944-ig, a zsidó nyomdatulajdonos elhurcolásáig.

Kis Benedek János

Kántortanító. 1889. február 6-án született Gyöngyösön. Edelénybe 1912-ben került. Február 1-jén választották meg katolikus kántortanítónak. Itt is élt haláláig. 76 éves korában, 1965. december 18-án halt meg. Hamvait a régi katolikus temető őrzi. Az első világháborút végigkatonáskodta, szenvedte. A harcokban arany vitézségi érmet szerzett, s ennek alapján 1920-ban vitézzé avatták. A kántori tevékenységét 1950 júliusáig folytatta. Erről azért mondott le, hogy tovább taníthasson. Az 1954–55-ös tanév végéig tanított, generációkat nevelt fel Edelényben.

Joó Vencel

A füzet anyagának gyűjtőjeként szerepel a borítón. 1903. március 25-én született Ároktőn. Sárospatakon végezte el a tanítóképzőt és 1922-ben került

Edelénybe a római katolikus elemi iskolába. 1930-tól az iskolák államosításáig, 1948-ig a római katolikus elemi iskola igazgató-tanítója volt. S hogy szerették az emberek, azt az is bizonyítja, hogy 1956-ban a forradalom után újra igazgatóvá nevezték ki, de a körülmények hatására néhány hét után e tisztségéről lemondott.

Igazi néptanító volt, a falu műveltségének emelkedéséért lelkesedő ember. Példamutatón végzett oktató-nevelő munkája mellett tudott időt szakítani az iskolán kívüli művelődésre is. Népi játékokat, színdarabokat tanított az iskola növendékeivel, a falu ifjúságával. Huszonöt évig

vezette a katolikus egyházi énekkart. Örömmel töltötte idejét a helyismereti, helytörténeti hagyományok gyűjtésével. 1967-ben vonult nyugdíjba. 1990. február 14-én hunyt el a váci kórházban.

4. KEMÉNY ÚTON (Versek) / Demjén István. Feledy Gyula rajzaival. / Szerk.: Slezsák Imre. Városi Könyvtár, Edelény. 1992. 70 p. 1000 pld. Edelényi Városi Könyvtár sokszorosító üzeme.

A könyv ismertetéséhez Fecske Csabának az Észak-Magyarország 1992. szeptember 26-i száma 8. oldalán megjelent recenzióját hívjuk segítségül.

Bódva-völgy énekese

(Demjén István: Kemény úton)

„Demjén István kötetének – két ciklusra osztott verseiből és a kötet hátlapján található – „fülszövegből” kiolvashatóan a Ratkó-féle énekes cselédi szerepre vállalkozott: aki az énekével, a verseivel használni szeretne, az őt útnak indító, felnevelő közösség – a mindenkori szegények, elesettek – sorsán javítani, életét szebbé-jobbá tenni.

Noha ez a művészi attitűd a jelenkor általános megítélése szerint kissé idejétmúlt, a jelen irodalmi ízlése nem sokra becsüli az ilyen szerepet vállaló alkotót, sokszor talán még a művészi teljesítményt is figyelmen kívül hagyva.

A „tenni akaró” költő ma fölöttébb gyanús. Most ne firtassuk, okkal-joggal-e?

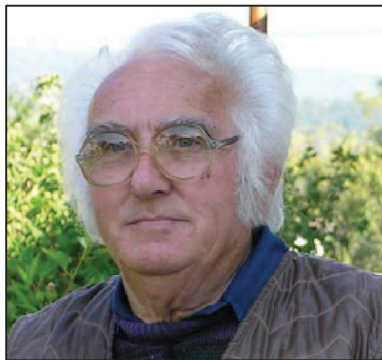
„A költő területe a valóság: föladata a gyakorlati segítség. Nem vers az, ami nem mutat valami megoldást a tisztázás felé, még ha azt tisztázza is, hogy nincs megoldás.” – írta egy helyütt Illyés Gyula, akinek egész liráját, hatalmas életművét átszötte ez a tisztázó szándék, a jobbítás konok igénye. Demjén István verseiből én ugyanezt a szándékot vélem kiolvasni, ez van jelen az ő vers-szövegeiben is, természetesen más mértékben és más méretben, de őszintén és hitelesnek tűnően.

...
Demjén halk szavú, szemérmes költő. Ez nem dicséret, nem is lesajnáló megjegyzés, csupán ténymegállapítás. A halk alatt szerénnyt értek, természetesen a tehetség szerénységét is egyszersmind. Nem üvölt, nem acsarkodik, még csak nem is kiabál, természetes módon beszél. Jó ízléssel fűzi a szavakat mondatokká, a mondatokat versszöveggé. Ennek köszönhető, hogy még a kevésbé sikerült verseiben sincs semmi bántó, semmi ízléstelen. Jó ízlése gondolja, tartja kordában szövegeit ott is, ahol esetleg a tehetség jelenléte kevésbé érhető tetten. Megfontoltan, takarékosan gazdálkodik anyagával, általában nem fordul a könnyebb ellenállás irányába.

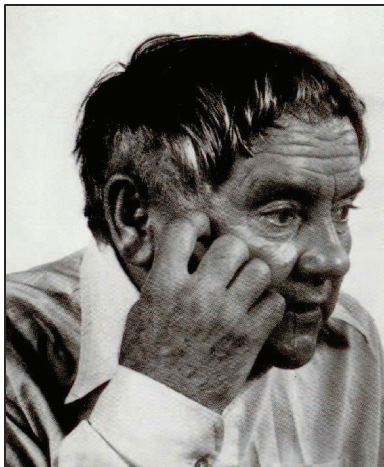
Az elvesztés tragédiájának, a veszteségek verseinek gyűjteménye ez a kötet, másrészt a vereségeken, veszteségeken túlnövő szigorú erkölcsiség művészi kódexe is. Egy értelmiségi, egy érzékeny lelkű intellektus túl nem méretezett szerepének, felelősségének lírai vállalása a fölnevelő és útra bocsátó, majd élnivaló közeget adó közösség érdekében, a megszólalás felelősségét – ha dallamát, hangszínét nem is – egy másik, ismertebb helyi poétától, Kalász Lászlótól is tanulva. Saját, karakteres személyisége által hitelesítve. Képei többnyire sötét tónusúak. Vannak a népdalok egyszerűségével megszólaló, áttetsző, dalszerű versei is, a Keresve című teljes egészében idézem: „Este, / ha lopva / egy csillag / álmaimba / belelesne, / s nem találna / téged, / elindulna / és keresne.” Ám ilyen idilli képhez, könnyedséghez csak ritkán jut el. Hangja komorabb, reszelősebb. Érhető, emberi hang. Szorongással, fájdalommal teli.”

Dr. Demjén István

Alsóábrányban (ma Bükkábrány) született 1933-ban. Az elemi iskola elvégzése után beiratkozott a sárospataki tanítóképzőbe. Később Egerben földrajz-rajz, majd az ELTE-én pedagógia szakon szerzett diplomát és doktorátust. Már gyermekkorában előszeretettel írt verseket, rajzolt, festett. Tanított Tardon, Négyesen, Martonyiban, Edelényben. Negyven évet töltött a pályán úgy, hogy közben volt tanító, is-

kolaigazgató, szakfelügyelő és tanácsadó, dolgozott a szendrői Közművelődési Központ igazgatójaként. Nyugdíjba vonulása után Cserépfalura költözött feleségével, ma is ott élnek. Négy verskötetje jelent meg, és egy iskolatörténettel foglalkozó könyve.

Feledy Gyula

Sajószentpéteren született 1928. május 13-án. Korán árvaságra jutott, így csak nagy nehézségek közepette végezhetette el középiskolai tanulmányait. Művészeti stúdiumait 1947-ben kezdte el a Derkovits Kollégiumban. Első lépéseit Kmetty János és Koffán Károly segítette, majd a Képzőművészeti Főiskolára került, ahol Szőnyi István, Pór Bertalan és Hincz Gyula voltak a mesterei.

1949 végén ösztöndíjjal Krakkóba ment, ahol három esztendőn át a Képzőművészeti Akadémia hallgatója volt. Itt ismerkedett meg alaposabban a sokszorosító-grafikai eljárásokkal; tanárai Jurkiewicz és Srzednicki neves lengyel grafikusok voltak.

Tanulmányai befejezése után, 1952-ben hazatért és a Képzőművészeti Főiskolára került litográfia szakoktatónak. 1955-ben megvált a főiskolától és Miskolcon telepedett le. Azóta is ott él és dolgozik. Számtalan hazai és nemzetközi kiállításon szerepeltek művei. Díjak, kitüntetések fémjelzik képzőművészeti munkásságát. Kossuth-díjas művész.

Slezsák Imre életrajzát lásd az 1. tételnél!

- 5. KALÁSZ LÁSZLÓ: Pályatársak Kalász Lászlóról. Bibliográfia.**
/ Szerk.: Lukács László. Az anyaggyűjtést végezte: Kéthely Anna és Lukács László. Városi Könyvtár, Edelény. 1993. 52 p. 500 pld. II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár sokszorosító műhelye. *Készült a költő 60. születésnapjára.*

A könyv megjelenését támogatták: II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, Miskolc; Alkotmány Mezőgazdasági Szövetkezet, Edelény; Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Moziüzemi Vállalat, Miskolc; Bábolna Szendrői Gazdaság Kft.; Bódvaszilás és Vidéke ÁFÉSZ; Bódva völgye Mezőgazdasági Szövetkezet,

Bódvassilas; Edelény és Vidéke ÁFÉSZ; Független Kisgazdapárt Megyei Szervezete, Miskolc; Magyar Írók Szövetsége Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Csoportja, Miskolc; Mezőgazdasági Szövetkezet, Perkupa; Magyar Demokrata Fórum Edelény Városi Szervezete; Magyar Szocialista Párt Koordinációs Tanácsa, Edelény; OTP és Kereskedelmi Bank Rt., Edelény; Önkormányzati Képviselő-testület Polgármesteri Hivatala, Perkupa; Önkormányzati Képviselő-testület Polgármesteri Hivatala, Szalonna; Szabad Föld Mezőgazdasági és Szolgáltató Szövetkezet, Szendrő; Szabad Demokraták Szövetsége Edelény Városi Szervezete; Szendrő és Vidéke ÁFÉSZ; Városi Önkormányzat Polgármesteri Hivatala, Edelény.

A könyv bemutatására a Kalász László 60. születésnapja tiszteletére rendezett ünnepségen került sor az edelényi könyvtárban. Erről az ünnepségről és a könyvről jelent meg egy írás Horpácsi Sándor tollából a Fókusz 1993. évi februári számában, az alábbiakban ebből közlünk részleteket.

Kalász László hatvan éves

„Megkövetem Kalász Lászlót. Jó egy évtizede azt mondtam (a Művész Klubban), hogy Párizsból látni lehet Ozorát, de Szalonnáról nem az országot. Attól féltettem (sokadmagammal) Kalász Lászlót, hogy magához szippantja, aszszimilálja, megdarálja a vidék, az iskola, a felfogás a költőt. Az aggodalom nem volt alaptalan. Aczél György kultúrpolitikája úthengerként igyekezett mindent simára taposni. Nagyon nem szerette az egyéniséget, az egyedit, a színt, a máságot. Úgy éreztük – mi, vidéki értelmiségiek –, hogy a centrumtól távolodva arányosan nő a légszomj, mert a fiók aczélgyörgyök gondosan kiszippanttyúzták a levegőt a renitensek körül. Ebben a reménytelenségben, jövőtlenségben sokan menekültek az alkoholhoz, hiszen ivott a hatalmat gyakorló apparátus is. Akinek nem volt tartása, belső tartaléka, hivatástudata, az menthetetlenül elveszett. Ezért féltettük Kalász Lászlót. Annak ellenére is, hogy a hatalom szépen dekorálta díjakkal, s jó volt a sajtója is – konstátálom a Lukács László szerkesztette kis könyvben, amelyet az edelényi könyvtár adott ki a költő 60. születésnapjára. Mert ez is csapda volt, az elismerés, amelyet visszautasítani se lehetett (csak Kassák merte megtenni 1957-ben).

Megkövetem Kalász Lászlót, s örömmel írom le, hogy tévedtem. Mint költő nem vált terepszínűvé, noha egész életműve vállalás, azonosulás az abaúji tájjal (borsodi és tornai táj, nem abaúji: H. P.). Szalonnát kilátótoronnyá tette, fogalommá. Éveink múltával egyre jobban csodáljuk, felnézünk rá. Úgy is, mint tanítóra. Túlságosan is sok a közúti kocsmapulton könyöklő, ott „népben – nemzetben gondolkodó”, az odahagyott falut, idesanyám fekete kendőjét kidaloló versíró kisiparos, miközben a magyar vidék szellemileg fokozatosan lepusztult, el-

mocsarasodott, elsivatagosodott. Mindig is érzékeltük, szenvedtük ezt a folyamatot, de nyíltan beszélni róla (lásd.fentebb) nem volt bátorságos. Illetve maradt a vers, a sorok és a költői közé rejtett fájdalom, szorongás és tiltakozás. Kalász László versei olyanok voltak, mint a hegyekről beinduló szelek, amelyek oszlatják a ködöt, a városok szmogját, tisztítják a tüdőt, az elmét. A Kalász-vers tiszta beszéd, amely visszaadja a hitet a szóban, a politikában. Égetően nagy szükségünk van erre ma is, mert nagy a zűrzavar, mert devalválódott minden.”

A pályatársak köszöntésén túl Kalász László írásainak és a róla szóló írások bibliográfiáját is tartalmazza a könyv a megjelenés sorrendjében.

Kalász László

1933. február 3-án Perkupán született. Az általános iskolát szülőfalujában végezte, a gimnáziumot Miskolcon és Mezőkövesden. 1952-ben lett a debreceni egyetem bölcsészhallgatója. Pályakezdése, 1952-es első, kérészéletű költői indulása egyetemista korára tehető, de ez a folyamat kényszerűen megszakadt. Elhagyta a debreceni univerzitást, Sárospatakon szerzett tanítói oklevelet. Hajdúszováton kezdett tanítani. Megházasodott, feleségével együtt tért haza a Bódva-völgybe. 1958-tól 1982-ig tanított Szalonnán, majd ugyanitt volt könyvtáros nyugdíjazásáig.

Egy családi legenda szerint 9 éves korában verse jelent meg egy kassai lapban. (Sajnos még nem sikerült a nyomára bukkanni.) Húsz éves, amikor első versei 1953-ban, a debreceni Alföld elődjében, az Építünkben megjelentek. Önálló kötethez későn, 34 éves korában jutott.

Dr. Cs. Varga István irodalomtörténész, munkásságának kiváló ismerője így ír róla: „Évjárat szerinti társai már 1955 és 1958 között elkezdték pályájukat. A pályakezdés folytatására a hatvanas évek elejéig, a második indulásáig kellett várnia. Kétszer is lekészte az indulást: először a „fényes szellők” tehetségeket felröpítő időszakát, aztán a másodszeri nyitás lehetőségét is. Ő csak a „meghosszabbított ifjúság” delelőjén jutott kötethez. A szelíd garabonciás később folyton újuló, új vonásokkal kiteljesedő önarcképet fest magáról panasszal árnyalt önjelmezésében: *Sose álltam jól a sorban – örök újonc mind kilógtam / sapkámat szememre toltam / eszemet szívemben hordtam (...) jelentkeztem s mindig késve / s csak maradék semmiségre (...) régiől szétrágják előlem / ami miatt teremtettem.*”

A Hetek néven ismert költői csoport tagja volt (Ágh István, Bella István, Buda Ferenc, Raffai Sarolta, Ratkó József, Serfőző Simon). Egy időben a Napjaink (Borsod-Abaúj-Zemplén megye irodalmi havilapja volt 1990-ig) szerkesztésében is részt vett. 1973-ban Radnóti-díjat, 1975-ben József Attila-díjat, 1987-ben Szabó Lőrinc-díjat kapott. 1992-ben a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Közgyűlés „Alkotói Díjat” adományozott a költőnek, 1993-ban a köztársasági elnök a Magyar Köztársasági Érdemrend Kiskeresztjének polgári tagozatával tüntette ki. Szalonnán hunyt el 1999. január 25-én. A perkipai temetőben helyezték örök nyugalomra.

Emlékét kegyelettel őrzik a Bódva völgyében. A műcsonyi általános iskola felvette a nevét, Edelényben 2003-ban megalakult a Kalász László Társaság, Martonyiban emlékoszlopot helyeztek el. Tizenegy önálló kötete jelent meg.

Kéthely Anna Kornélia

1943-ban született értelmiségi családban. A kitelepítés évei után Miskolcra került családjával, ahol a Kossuth Gimnáziumban tett érettségi vizsgát. Könyvtáros főiskolai diplomát 1967-ben és 1981-ben szerzett.

1962 júliusában a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár „autókönyvtárosaként” segítette a települések könyvtári munkáját. A munka különleges körülményei egy életre lekötötték a könyvtáros szakma mellett. Családi körülményei úgy hozták, hogy vidékre költözött, de gyermeke megszületése után is a kistelepülések könyvtári munkáját segítette. Edelényben, Sajószentpéteren, majd ismét Miskolcon dolgozott. Tizenegy olvasótábort szervezett a hátrányos helyzetű, tehetséges gyerekeknek, melyeken határon túli magyar gyerekek is részt vettek Erdélyből és Szlovákiából. A kisgyőri olvasótáborról filmet készített a Magyar Televízió, melyet öt alkalommal vetítettek. 1995-ben ment nyugdíjba a Miskolci Városi Könyvtár gyermek-könyvtárosaként.

Lukács László

1994-től Laki-Lukács László. Helytörténész, könyvtáros. 1953. július 10-én született Miskolcon. A Debreceni Tanítóképző Intézet népművelés-könyvtár szakán szerzett diplomát 1975-ben, majd az ELTE BTK könyvtár szakán 1983-ban. 1972–74 között az Edelényi Járási Könyvtárban könyvtáros, 1974-től 84-ig

a kurityáni művelődési ház könyvtárvezetője, 1984–86-ban a Szakszervezetek Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Tanácsa Központi Könyvtárának igazgatója, 1986-tól 92-ig az edelényi Izsó Miklós Gimnázium könyvtáros tanára, 1988-tól a Borsodi Tájház alapító szervezője, tárgyi anyagai öszszegyűjtője, 1992–94 között az edelényi Városi Könyvtár igazgatója, 1994-től 99-ig a városi művelődési intézmények igazgatója, 2000–2002 között az edelényi öszszevont művelődési intézményben a Borsodi Tájház munkáját szervezte, 2003-tól szellemi szabadfoglalkozású. Népi vászonszövő. A Népművészet Ifjú Mestere (1986). Több könyv szerzője, szerkesztője.

6. HOLDFÉNYBEN (Versek). / Fecske Csaba. Szerk.: Slezsák Imre, ill.: Sóvári Oszkár grafikusművész. Városi Könyvtár, Edelény. 1992. 70 p. 1000 pld. Városi Könyvtár sokszorosító üzeme.

A kötetről a következőket írja a szerző a könyv hátsó borítóján:

„Tematikus kis gyűjtemény ez a könyvecske: az elmúlt évek során keletkezett úgynevezett tájverseimet szedtem egy csokorba és nyújtom át a kedves olvasónak szeretettel. Egy másik kor, egy boldogabb kor, a gyermekkor lenyomatai ezek; a készítés e versek megírására abból az időből való, amikor még szinte önfeledt szimbiózisban éltem környezetemmel, a szülőltájjal, a zöld levegőjű hegyekkel, a mederfeneket is felvillantó pisztrángos patakokkal a Bódva völgyében, valahol a Cserehát szelíd lankái és a barbár szépségű Észak-borsodi Karsztvidék mészkőlapockájú hegyei között.

Talán azért is adtam a fejem e könyv megjelentetésére, mert ma már nem írok ilyen verseket. Kiveszett belőlem a romantika, az a naiv hit, ami szükséges az ilyen ártatlan versek kidalolásához? Kétségtelen megváltoztam. Fanyarabb lettem, sötétebb mondatokat írok. Talán jön még idő...”

Fecske Csaba

Szögligeten született 1948. március 10-én. Az általános iskola elvégzése után a miskolci Kohóipari Technikumba vették fel. Az érettségi után a diósgyőri kohászati üzemben helyezkedett el. Jelenleg is Miskolcon él. Verseket, meséket, publicisztikát ír. Több kötet birtokosa. Rendszeresen jelennek meg írásai az irodalmi folyóiratokban.

Szülfaluja, az egykori tornai kis település, a fölé magasodó Szádvár uradalmaához tartozott, s e történelmi háttér és a szép természet meghatározója költészetének, írásainak. Már régen elkerült szűkebb pátriánkából, ennek ellenére mindig figyelemmel kíséri egykori szülőhelye szűkebb

és tágabb területének életét, és az itt élők is figyelik költészete kiteljesedését és sikereit. Évek óta ő a zsűrielnöke az edelényi könyvtárban Kalász László költő emlékének szentelt költészet-napi szavalóversenynek, és rendszeres résztvevője író-olvasó találkozónak. Szabó Lőrinc-díjas (1994); a Magyar Írószövetség tagja.

Sóvári Oszkár

Grafikusművész. 1944-ben született Hangácson. Az általános iskola befejezése után Edelénybe költöztek. Miskolcon érettségizett a Földes Ferenc Gimnáziumban. Szorosabb kapcsolatba itt került a képzőművészettel, majd Budapesten két évig rajzolni tanult. 1972-től élt Leninvárosban (ma Tiszaújváros). Többféle foglalkozása volt a kékezi munkától a vezető beosztásig. 1984-től foglalkozott önálló – szabadúszó – művészeti tevékenységgel, főképpen alkalmazott grafikával (képeslap, naptár, könyv-, füzetborító, csomagolástervezés). Képeit csoportos és önálló

kiállításokon mutatta be 1973-tól. Több képe megtalálható köz- és magángyűjteményben. 2005. június 21-én hunyt el Tiszaújvárosban.

Slezsák Imre életrajzát lásd az 1. tételnél!

7. EDELÉNY, A HOLTIG HŰ SZERETŐ: Igaz história három énekben / Írta: Reviczky Gyula. 3 szép képpel. Rajzolta: Feszty Árpád. Hasonmás kiadás. Szerk. és az utószót írta: Laki-Lukács László. Városi Könyvtár, Edelény. 1993. 23 p. 1000 pld. Városi Könyvtár sokszorosító üzeme.

Az eredetit a Révai Testvérek Könyvkereskedése adta ki Budapesten. A hasonmás kiadás az Országos Széchenyi Könyvtár 17.825/9a. Leltári számú példánya alapján készült.

Az alábbiakban Laki-Lukács László utószavából idézek:

„A török hódoltság idején többször néptelenednek el, részben vagy egészben településeink. A községek korábbi történetéről ősi mondák éltek a nép ajkán. Edelény főúri kastélyáról pedig, több mint két évszázadon át, elragadtatva beszélnek mind a helytörténetírók, mind művészettörténészek (Bél Mátyás, Fényes Elek, Luppá Péter, Divald Kornél, Lyka Károly). A festői szépségű, kies fekvésű táj, a kastély a költőre is hatott: Reviczky Gyula „költői beszélyt” írt a kastély képzelt hősről, és a település nevének eredetéről, 1883-ban.

Az Edelény, a holtig hű szerető című „igaz história három énekben”, népies stílusú verses elbeszélés, epikai költemény, Feszty Árpád rajzaival a Jó könyvek a magyar nép számára ponyvasorozat 9. köteteként jelent meg először nyomtatásban 1883-ban, majd több kiadást is megért. A századfordulón közkedvelt históriás énekekkel, „ponyvafüzetekkel” együtt olvashatták az edelényiek. Sőt, amint egy 1920-as évekbeli feljegyzés mutatja: azt megtanulva, átformálva adták szájról-szájra. Az először Suszter Ferenc edelényi lakostól – aki az 1870-es években mint gyermek hallotta a történetet az akkori öregektől – lejegyzett történet így élte, éli a maga életét.

A mű korabeli fogadtatása nem volt fényes. Gyulai Pál a Budapesti Szemlében (1883/35.) szigorúan így ír róla egyik bírálatában: Az egész költői beszélynék alig van valami bonyodalma, inkább külső események sorozata, mint küzdelem szülte fejlődés.

...
Széles Klára Reviczky monográfiájában így ír a műről 1976-ban: Edelény, a holtig hű szerető egyesíti és sűríti a verses epika hagyományos elemeit Kisfaludy Sándor verses regéitől Arany és Vajda verses szerelmes történeteig. De a „daliás idők”-ből megidézett történelmi hős emelkedett és tragikus színek helyett szerencsétlen flótásként jelenik meg.

A második világháború utáni Reviczky kötetekben nem szerepel e munka. Nekünk itt élőknek azonban illik ismernünk, hiszen rólunk szól, ezért bocsátjuk most hasonmás kiadásban az érdeklődő olvasóink, városlakóink elé e minden hibája ellenére is kedves költői beszélyt.”

Reviczky Gyula

Költő. A Nyitra megyei Vitkócon született 1855. április 9-én. Apja felvidéki nemesember, anyja szlovák cseléd lány volt, házasságon kívüli gyermekként született. 1873 őszétől 1874 őszéig Garamújfaluban nevelősködött. 1874 őszétől 1875 őszéig Budapesten irodalmi tevékenységből próbált megélni; néhány hónapig az Új Idők segédszerkesztője. Számtalan csalódás és másfél évi nyomorgás után a Temes megyei Dentára ment nevelőnek, itt beleszeretett Bakálovich Emmába, egy jómódú, művelt leányba, aki bár vonzalmat is érzett

iránta, nem volt hajlandó életét a költővel megosztani. 1877-ben visszatért Pestre és újságírói állást vállalt. 1878-ban a Pesti Napló, 1878–82 közt A Hon belső munkatársa. Ebben az időben barátkozott össze Komjáthy Jenővel és más fiatal, ellenzéki írókkal. Mint kritikus és esszéista kezdte irodalmi pályáját. Írásaiban új szempontokkal, új szemlélettel frissítette fel a korabeli konzervatív kritikát. Harcolt az epigonizmus ellen. Költeményeiben a meghasonlás, a kételkedés, a pesszimizmus hangján tiltakozott a kor sivársága ellen. 1884-ben néhány hónapig az Aradi Hírlapot szerkesztette. Aradon írta meg évek óta tervezett regényét, az Apai örökséget (1884). 1885 őszén a Pannónia c. német nyelvű lap szerkesztőségében dolgozott Kassán. 1886-ban a budapesti Függetlenség, 1887-től haláláig a Pesti Hírlap munkatársa. Tagja volt a Petőfi Társaságnak. Tüdőbajban halt meg. Csöndes bánatú, befelé forduló, erős zeneiségű lírájával a magyar szimbolizmus egyik korai előfutára volt. Budapesten hunyt el 1889. július 11-én.

Feszty Árpád

Festő. Ógyallán született 1856. december 24-én. Feszty Adolf és Gyula fivére. Főleg vallási tárgyú és történeti képeket festett. 1874-től Münchenben, 1880–81-ben Bécsben tanult. Hazatérése után Golgota és Bányaszerencsétlenség c. festményei megalapozták hírnevét. Népszerűségét elsősorban a Magyarok bejövetele (1896) c. körképének köszönhette (a II. világháború alatt nagyon megsérült), amelyet többek közreműködésével festett meg. Restaurálás után a honfoglalás 1100. év-

fordulója emlékére az pusztaszeri emlékparkban újra felállították. 1899–1902 között Firenzében élt, ahol megfestette Krisztus temetése c. nagy triptychóját. 1902-ben hazajött, s állandó anyagi gondokkal küszködve festette apró életképeit. Falfestményei közül legismertebb az Operaház előcsarnokát díszítő, a hangok eredetét ábrázoló kilenc képe. Művészete az akadémizáló és naturalista tendenciákat elegyítette. Műveit az Magyar Nemzeti Galéria őrzi. Felesége Jókai Róza volt. Lovranában hunyt el 1914. június 1-jén.

Anyósa, Laborfalvy Róza révén sokat megfordult a család Borsodban. Lánya, Masa (Budapest, 1895 – Ózd, 1979) szintén festő volt. Sokat dolgozott Domaházán.

Könyvillusztrációi ritkák, talán borsodi vonatkozása miatt vállalta a ponyvasorozatot e kötetének illusztrálását.

Laki-Lukács László életrajzát lásd az 5. tételnél!

8. ÚJ JERUZSÁLEM FELÉ / Gyülvészi István. Városi Könyvtár, Edelény. 1993. 24 p. 500 pld. Városi Könyvtár sokszorosító üzeme.

Erre a kiadványra tévedésből került a Könyvtári Füzetek sorozatcím.

A kis füzet bemutatására egy rendezvény keretében került sor a Városi Könyvtárban, melyről az Észak-Magyarország 1993. november 1-jei száma a következőképpen tudósított:

A lelkipásztor szolgálati füzete

Edelény (ÉM – FG) „A Protestáns napok keretében az elmúlt héten kedden zenés irodalmi estet rendeztek az edelényi Városi Könyvtárban a Gyülvészi család tiszteletére. Itt hallhattuk dr. Szőnyi György diósgyőri református lelkész, teológiai tanár Gyülvészi István egyházi íróról szóló megemlékező előadását. A rendezvényhez kapcsolódóan a Könyvtári Füzetek sorozatban megjelent Gyülvészi István Új Jeruzsálem felé című kötete.

A kiadvány címadó írása nem más, mint Gyülvészi István 1929. június 30-án, az Edelényi református templomban elhangzott beiktatási beszéde. A kenderesi születésű lelkipásztor a debreceni és bázeli tanulmányok után először szülőfalujában, majd Debrecenben teljesített szolgálatot, 1923-ban Rakacszendre került, onnan hívták meg Edelénybe. Az itteni működése a templom és az iskola építésével, illetve tatározásával kezdődött: „1929–30-ban a templomot tatároztuk. A torony homlokzatán ekkor bontottuk ki a csúcsíves bejáratot. A fa-

lakon lévő mérműveket is ez évben bontottuk ki.” – írja önéletrajzában. Nagy újdonságnak számított, hogy a tanítói lakáshoz 1931-ben épített új terem felszerelték svéd tornaszerekkel, bordásfallal. Támogatta a Keresztyén Ifjúsági Egyletet, a Bethánia Egylet kibontakozását. Írásai megjelentek – többek között – a Református Híradóban, a Mustármagban, a Kálvinista Szemlében, a Reformátusok Lapjában. Verseit nem rendezte sajtó alá, fontosabbnak tartotta a bibliai témájú írások megjelenését. A saját munkáin kívül fordításokkal is szolgált egyházát. „Boldog vagyok, hogy az Úr mégis felhasználta gyarló szolgálataimat, az egyház szolgálatában részt vehettem, mint Jézus Krisztus jó vitéze” – írta halála előtt két évvel az 1976. február 11-én elhunyt Gyülvéshi István lelkipásztor.”

Gyülvéshi István

Református lelkész, egyházi író. Kenderesen született 1897. december 22-én. Szülei gazdálkodók voltak. Az elemi iskolát Kenderesen végezte. 1908 és 1916 között a kisújszállási Református Főgimnáziumba járt, majd a debreceni egyetem teológia fakultásán készült a lelkészi szolgálatra. 1920 őszén kápláni vizsgát tett, majd 1921 október végétől 1922 július közepéig Bázelen tartózkodott tanulmányúton. 1922 októberében II. lelkésképesítő vizsgát tett. 1922. november 1-ig Kenderesen szolgált káplánként, majd dr. Baltazár Dezső püspök Debrecenbe rendelte segédlelkésznek. Dolgozott a lelkészegyesület titkáraként, a központi lelkészi hivatalban és főszerkesztője volt a Vasárnap című református gyülekezeti hetilapnak. 1923-ban a Rakacaszend-Tornaszentjakab-Debréte-i gyülekezetnél megüresedett a lelkészi állás, és ekkor került a vidékünkre. 1925-ben meghívták a ládbesenyői gyülekezet lelkipásztorának. 1929. június 29-én meghívta lelkészének az edelényi és a finkei (1963-tól Edelény része) református gyülekezet. A gyülekezeti munka mellett az egyházi lapokkal is tartotta a kapcsolatot, rendszeresen jelentek meg írásai és versei.

A Tiszáninneni Egyházkerület fordítói teológiai szakcsoportjában is tevékenykedett az 1950-es, 1960-as években. Volt a felsőborsodi, majd az abaúji egyházkerület tanácsbírája, és egy ideig a felsőborsodi tanügyi bizottság elnöke. 1966. február 1-jén adta át a szolgálatot ifj. Barcza Józsefnek. Ezután még három-négy évet Edelényben töltött, majd lányánál és fiánál töltötte hátralévő életét Miskolcon. Ott hunyt el 1976. február 11-én. Edelényben helyezték örök nyugalomra, felesége mellé a református temetőben.

Laki-Lukács László életrajzát lásd az 5. tételnél!

EDELÉNYI FÜZETEK 5.

KALÁSZ LÁSZLÓ

EDELÉNY
1993

FECŐSKE CSABA

HOLDFÉNYBEN

EDELÉNYI FÜZETEK 7.

EDELÉNY, A HOLTIG HŰ SZERETŐ

IGAZ HISTÓRIA HÁROM ÉNEKBEN

ÍRTA:

REVICZKY GYULA

EDELÉNY, 1993

KÖNYVTÁRI FÜZETEK 8.

GYÜLVÉSZI ISTVÁN ÚJ JERUZSÁLEM FELÉ

Edelény, 1993

9. DR. GYÁRFÁS ÁGNES: Bibliográfia / Összeáll.: Eszenyi Miklós, szerk.: Laki-Lukács László. Városi Rendezvények Háza és Könyvtár, Edelény. 1995. 38 p. 100 pld. Városi Rendezvények Háza és Könyvtár sokszorosító üzeme.

A kis füzet hét csoportban – önálló munkák; bibliográfiák; tanulmányok, cikkek; könyv- és színházkritikák; kéziratok; interjúk; folyóirat- és évkönyv-szerkesztések –, egy-egy csoporton belül időrendben, folyamatos számozással közli dr. Gyárfás Ágnes munkáinak bibliográfiáját. A kettőszázötven tételt tartalmazó könyv az edelényi könyvtárban, Hazatérők címmel rendezett, Edelényből elszármazott neves embereket bemutató sorozat dr. Gyárfás Ágnest bemutató rendezvényére készült.

Dr. Gyárfás Ágnes

Miskolcon született 1932. szeptember 7-én. Édesapja Gyárfás Samu edelényi főjegyző, édesanyja Móga Margit edelényi postamester. A gimnáziumot Miskolcon végezte a református „Tóth Pál”-ban, de „osztályidegen” volta miatt évekig nem tanulhatott tovább. 1965-ben az Eötvös Loránd Tudományegyetem magyar-könyvtár szakán szerzett diplomát, majd 1970-

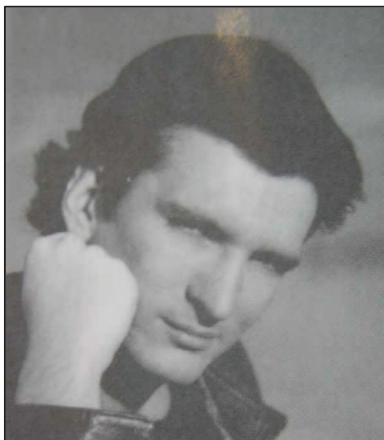
ben bölcsészdoktori címet. 1963-ban felkérték a Miskolci Központi Orvosi Könyvtár vezetésére. A könyvtárban országos hírű, nemzetközi kapcsolatokkal rendelkező kutatóműhelyt hozott létre, ennek köszönhetően az intézményt 1984-ben tudományos könyvtárrá nyilvánították; Gyárfás Ágnes pedig a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kórház-Rendelőintézet tudományos főmunkatársa címet kapta.

Mindig érdekelte az oktatás, előadott az Egészségügyi Főiskolán, majd létrehozta élete fő művét, a Miskolci Bölcsész Egyesületet.

Kutatási területe: Miskolc kultúrája (színház, iskolák), a magyar bölcséleti irodalom története, miskolci orvosi pályák. A Magyar Irodalomtörténeti Társaság Petőfi Plakettal jutalmazta 1989-ben. Több önálló kötete jelent meg az elmúlt évtizedekben, több mint kétszáz írása a megyei napilapokban, szakfolyóiratokban, évkönyvekben és országos szakfolyóiratokban.

Eszenyi Miklós

1969-ben született. A szombathelyi Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskola történelem-könyvtár szakán, majd a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem művelődési és felnőttképzési menedzser szakán végzett. 1989-től különböző

lapok munkatársa, 1993–1994-ben a miskolci City Rádió főszerkesztője, 1994 és 1997 között a kazincbarcikai Rádió Top szerkesztő-műsorvezetője, 1997-től 1998-ig ismét a City Rádió munkatársa, a népszerű City Talk Show műsorvezetője. 1996-tól az Elite munkatársa, a Classic Journal újságírója, 1993-tól a Bölcsész Könyvek sorozatszerkesztője. 1992-től a Miskolci Bölcsész Egyesület elnökségi tagja, 1997-től az European Society for the History of the Human Sciences tagja, 1999-től az Aurelio Peccei Művelődés-ökológiai Társaság ügyvezető titkára. 1995-ben a berni Schweizerische Osteu-

ropa Institut, 1998-ban az ORF ösztöndíjasa volt. A miskolci Rónai Művelődési Központ igazgatóhelyettese volt az intézmény megszűnéséig. Jelenleg Miskolcon a városi önkormányzat munkatársa. Tudományos írásai számos hazai folyóiratban jelentek meg.

Laki-Lukács László életrajzát lásd az 5. tételnél!

10. A CSÁSZTAI LÓNYAYAK: Szemelvény-gyűjtemény / Öszeáll., szerk.: Laki-Lukács László. Városi Rendezvények Háza és Könyvtár, Edelény. 1995. 31 p. 150 pld. Városi Rendezvények Háza és Könyvtár sokszorosító üzeme.

A ma Edelényhez tartozó Császtá a 19. században a Lónyay család birtoka volt. Lónyay László reformkori politikus, országgyűlési képviselő, az 1848–49-es szabadságharc nemzetőrségének őrnagya és Ferenc fia, aki a szabadságharcban honvéd hadnagyként szolgált, a település egykori, mára már elhagyatott temetőjében alussza örök álmát.

E kis füzet a családról, Lónyay László unokájának, Lónyay Ferencnek, aki borászati kormánybiztos volt, a halála 50. évfordulójára emlékezve készült.

A családra vonatkozó, Császtához kötődő írások a Révai Nagylexikonából, dr. Lónyay Ferenc családtörténeti könyvéből, gróf Vay Sándor: Amikor még postakocsin jártak és A régi világból című könyveiből, valamint a Magyar agrártörténeti életrajzok című munkából kerültek átvételre.

Lónyay László (nagylónyai és vásárosnaményi)

Politikus, 1848–49-ben nemzetőr őrnagy. Vásárosnaményban született 1791. február 4-én. (Síremlékén téves a születés éve, az 1792-es évszám) Édesapja beregi alispán volt. Iskoláit Debrecenben és Sárospatakon végezte. Tanulmányait befejezve hazatért Bereg megyébe, bekapcsolódott a megyei közéletbe, ahol korán elhalt édesapja nyomdokait követte. Bereg vármegyén kívül voltak birtokai Zemplén és Borsod vármegyében is. Borsod vármegye főszolgabírájának, majd táblabírájának választotta. Felesége halála után, 1836-tól a már 1827-től árendába vett, majd 1835-től zálogba kapott **császtai** (ma Edelény része) birtokán élt. Az 1830-ra meghirdetett országgyűlésre Borsod megye Ragályi Tamás táblabíró, és Lónyai László főszolgabíró, választotta meg.

Az 1848–49-es eseményekben aktívan részt vett. Borsod megye nemzetőr-ségének őrnagya. A szabadságharc leverése után nem bántják, de 1850-ben négy heti elzárásra ítélték fegyverrejtegetésért. 1861-ben az edelényi választókerület országgyűlési követévé választotta. Beszédeit az Országgyűlési Naplók őrzik. Az öregedő Lónyai László még életében szétosztja vagyonát két gyermeke között, fenntartva magának a császtai birtokot. Itt hunyt el 74 éves korában, 1865. október 20-án. A nép annyira szerette, hogy Edelényből a császtai házához vezető utat, több száz öl hosszban, önként szórták le kavicssal egyetlen nap alatt, hogy a temetésére minél többen akadály nélkül mehessenek. Egyik nekrológ írója így méltatja: „Mindig szabadelvű és meleg lelkű férfi volt, egy a legszilárdabb jellemek közül.” Síremlékét 2006-ban a császtai szőlőhegyen épített harangtorony mellé helyezték át.

Lónyay Ferenc

Nagylónyán született 1822. augusztus 17-én. Lónyay László és Bónis Terézia fia. Felesége beretfalvi Bernáth Eugénia (Tarnóc, 1833. május 4. – Sósóthegy, 1923. október 5.).

1846-ban táblabíró. Mészáros Lázár hadügyminiszter 1848. október 19-én nevezte ki a honvédsereg 22. zászlóaljához hadnagynak.

A szabadságharc leverése után a kufsteini börtönbe zárták. Felesége és barátai hosszas közbenjárására szabadult 1853 körül. 1857. december 12-én fiatalon, 35 évesen halt meg Császtapusztán (ma Edelény része). Síremlékét két darabban, egymástól távol találták meg a temető rendbetételekor. A két követ ösz-

szeillesztve édesapja, sírhalmára fektették, majd 2002-ben az Edelény-borsodi református templom kertjében helyezték el.

Lónyay László

Tiszaoszláron született 1835. december 6-án. Lónyay László és Bónis Terézia fia. Felesége pazonyi Elek Teréz (1841–1936).

Bécsben politechnikai tanulmányokat folytatott, majd katona volt. 1867. május 3-tól 1871. március 8-ig a szendrői járás alszolgabírája volt. 1873-tól tisztartó, 1878-tól ispán Tokajban. 1883-tól 1889-ig uradalmi tisztartó Zsámbékon, 1890–94 között ispán Budapesten. A fővárosban hunyt el 1902. december 1-jén.

Dr. Lónyay Ferenc

1861. január 8-án született Pazonyban (Szabolcs megye), édesapja Lónyay László, édesanyja Elek Teréz. A gimnázium első négy osztályát magántanulóként, a felső gimnáziumi osztályokat a miskolci és budapesti ev. Református gimnáziumokban, a jogot pedig a budapesti egyetemen végezte, ahol 1882-ben az államtudományok doktorává avatták. 1883-ban lépett állami szolgálatba, amikor gróf Széchenyi Pál miniszter az akkori Földművelés-, Ipar- és Kereskedelemügyi Minisztériumba fizetés nélküli segédfogalmazónak nevezte ki, és szolgálatra Miklós

Gyula országos borászati kormánybiztoshoz osztotta be. 1886-ban segédfogalmazóvá, 1888-ban miniszteri fogalmazóvá, 1893-ban miniszteri segédtitkárrá, 1895-ben miniszteri titkárrá nevezte ki. 1898-ban miniszteri országgyűlési tanácsosi címet kapott, 1907-ben címzetes, 1908-ban valódi országgyűlési tanácsos lett.

Lónyay Ferenc állami szolgálatát a Miklós Gyula vezette Országos Borászati Kormánybiztosságnál kezdte, amelynek ebben az időben egyik legfontosabb feladata a filoxéra és a peronoszpóra által jelentős károkat szenvedett hagyományos szőlővidékek szőlőinek pótlása, felújítása, a szőlőrekonstrukció volt. Lónyay Ferenc jelentős munkát fejtett ki a szőlőrekonstrukció terén. Később az önállóvá vált Földművelésügyi Minisztériumon belül dolgozott a földművelési osztályon, amelyet 1900-tól vezetett. 1910-ben a szőlészeti-borászati főosztály vezetője lett, s megbízták borászati kormánybiztossági teendővel is.

1892-ben az Országos Gazdatanács jegyzője lett, 1892–1905 között a budapesti Felsőbb Szőlő- és Borgazdasági Tanfolyam a közigazgatás és a statisztika

előadója volt. 1894-től 1909-ig a budapesti Borvizsgáló Szakértő Bizottság titkárává választották. Az 1896-ban alakult szőlőfelújítási kölcsönügyi bizottság póttagjává, 1903-ban rendes tagjává, 1910-től nyugdíjazásáig elnökévé nevezték ki. Tanulmányútajain Franciaország, Németország, Ausztria szőlészeti-borászati viszonyait tanulmányozta.

Viszonylag fiatalon, 57 évesen fejezte be tisztviselői karrierjét, 35 éves állami szolgálat után. Nyugdíjba vonulását követően a Borvizsgáló Szakértő Bizottság elnökeként tevékenykedett. Maga is szőlőbirtokos lévén – Bereg megyében – közvetlen tapasztalatból ismerte a szőlősgazdák helyzetét, küzdelmét a szőlők felújítása körül. A borhamisítás elleni intézkedések, nevezetesen az 1893. évi XXIII. tc. végrehajtása, a múlt század végén nagy port felvert borhamisítási ügy kiderítése után léptették elő soron kívül miniszteri osztálytanácsossá. Az új bortörvényre (1908. XLVII. tc.) vonatkozó törvényjavaslatot, valamint ennek végrehajtási rendeletét is ő készítette el. E törvények hatására kimutathatóan emelkedett borkereskedelmünk. A magyar bornak Ausztriában való jobb értékesítését, borkivitelünk emelkedését segítették elő Lónyay Ferenc tárgyalásai az osztrák kormánnyal, melynek következtében a silányabb dalmát borok Ausztriába való bevitelét megszigorították, s a magyar kívánságok a must cukrozásának, a törkölybor készítésének korlátozása terén is teljesültek. Lónyay Ferenc nevéhez fűződik az olasz borvám kedvezmény elleni javaslat is, amely szintén a magyar bor védelmét szolgálta. A budafoki pincemesteri tanfolyam és az állami közpincék létesítése – Rác Sándor elgondolása alapján – is az ő tevékenységének eredménye. A filoxéra által bekövetkezett nagyarányú szőlőpusztulást kihevervén az ország, következő fontos feladatként a borértékesítés fellendülésére az állami közpincék létrehozása vált sürgetővé. Lónyay Ferenc terve az I. világháború miatt csak részleteiben sikerülhetett: Sátoraljaújhelyen, Beregszászon, Miskolcon, Badacsonyan, Pécsen és Dicsőszentmártonban hoztak létre közpincéket. A háború alatt a szőlősgazdák egyik legfontosabb problémája a rézgálic-hiány volt – ennek enyhítésére alapított hét új rézgálic üzemet.

Lónyay Ferenc írásaiban nagy súlyt fektetett arra, hogy a filoxéra és a peronoszpóra pusztítása elleni védelemre felhívja a figyelmet.

Nyugdíjba menetele után geneológiával, főleg családjának eredetével foglalkozott.

A közszolgálatban szerzett érdemei elismeréséül 1912-ben a Lipót-rend lovagkeresztjét kapta, 1916-ban a király legfelsőbb elismerésben részesítette.

1945. április 11-én hunyt el Budapesten.

Laki-Lukács László életrajzát lásd az 5. tételnél!

11. EMLÉKKÉPEK: Edelényiek a második világháborúról / Összeáll., szerk.: Hadobás Pál. Városi Rendezvények Háza és Könyvtár, Edelény. 1995. 119 p. 200 pld. Városi Rendezvények Háza és Könyvtár sokszorosító műhelye.

A könyv a második világháború befejezésének ötvenedik évfordulója tiszteletére jelent meg. A könyvben frontot járt katonák, „málenkij robot”-ra elhurcolt emberek vallanak, közel ötven évi kényszerű hallgatás után, életük e szakaszáról, mely tele volt megpróbáltatásokkal. Vall a piarista pap, a szabadcsapatba besorozott levente és a megszálló csapatok katonai hivatalnoka. A könyv emléket állít azon edelényieknek, akik meghaltak e vészterhes időkben, és azoknak, akik átszenvedték a háború és a táborok borzalmait, bizakodva egy emberibb jövőben. Az összeállítás egy része az edelényi könyvtár gyűjteményében fellelhető anyagokból került kiválogatásra, a másik része a könyv előkészítésekor magnetofonra rögzített beszélgetésekből készült. A könyv tizenegy ember tizenkét visszaemlékezését tartalmazza.

Az alábbiakban a könyvben szereplő személyekről írunk röviden:

Czislavicz József

1923. október 21-én született Edelényben. 1927-től 1940-ig Kurityánban laktak, ahol az édesapja a bányánál dolgozott. 1940-ben visszakérültek Edelénybe, és akkor lett villanyszerelő tanuló Csepcsényinél. 1947-től 1957-ig Rudabányán dolgozott. A háborúban a keleti fronton szolgált a 7. Híradó zászlóaljnál.

Dr. Egyed András

Edelényben született 1913. november 30-án. A Piarista rendbe lépett 1931. augusztus 27-én. Pappá szentelték 1940. június 16-án. Mint latin-francia szakos tanár tanított Tatán, Máramarosszigeten, Kecskeméten, Budapesten és Vácott 1948-ig. 1951-től 1974-es nyugalomba vonulásáig három fővárosi általános iskolában dolgozott.

Nemzetközileg is elismert tudományos munkát folytatott a nyeltpsychológia területén. Tagjai sorába választotta az International Council of Psychologists.

1984. január 1-jén, életének 71., piaristaságának 53., áldozópapságának 44. évében, hosszabb betegeskedés után hunyt el Budapesten. A háború alatt üldözötteket mentett Budapesten.

Hodossy Sándor

1924-ben született. Két testvérével hurcolták el az oroszok 1945-ben „málenkij robot”-ra. Ekkor az edelényi járasi fősolgabírósnak volt a tisztviselője.

Kaczvinszki János

1915. március 12-én született Edelényben. Gazdálkodó volt a háború előtt és után. A háború alatt levante szabadcsapatba sorozták be. Edelényben, 1997. július 24-én hunyt el.

Parádi Károly

Recskén született 1913. június 12-én. Édesapja erdőőr volt a Mátrában. Egerszólátra kerültek, majd onnan jött Edelénybe az 1930-as években munkát vállalni. Az edelényi bányától ment nyugdíjba. 2006. augusztus 6-án hunyt el. A keleti fronton harcolt.

Salamon János

1914. május 17-én született Miskolcon. Édesapja vasutas volt, a miskolci MÁV műhelyben dolgozott. 1914-ben visszaköltözött a család Edelénybe, az apai nagyszülők házába. Ott nőtt fel. Miskolcon tanult hentes és mészáros szakmát. 1995. április 16-án hunyt el Edelényben.

Stíber Lajos

Edelényben született 1927. február 5-én. Édesapja bányász volt. Tizennégyen voltak testvérek. Kőművesnek tanult. 1992. július 9-én hunyt el. Az oroszok „málenkij robot”-ra elhurcolták.

Székely Rudolf

Olthévízen született 1908. március 30-án. Meghalt Miskolcon 1990-ben (?). A megszálló csapatoknál szolgált Kárpátalján 1939-ben.

Tiszlavicz Lajos

Edelényben született 1919. szeptember 9-én. Kereskedőnek tanult. Dolgozott a kurityáni bányában, kereskedőként dolgozott a háború után több településen, majd újra a bányánál Kurityánban, nyugdíjazásáig. Csiszlavicz József bátyja. A név kezdőbetűjét Józsi bácsi házasságkötésekor írták el. A 20. könnyűhadosztály kórházával vonult ki a keleti frontra.

Vincze Gábor

1914. augusztus 3-án született Rudabányán. Szülei földművesek voltak. Édesapja télen a bányánál dolgozott. 1927-től 1930-ig Szendrőben tanulta a cipész mesterséget. Mestervizsgát tett és Edelényben cipésmesterként dolgozott. A háború után a bányánál dolgozott. A könyvben két visszaemlékezése szerepel. 2004-ben hunyt el. A keleti fronton szolgált, majd elvitték az oroszok „málenkij robot”-ra.

Vincze József

Rudabányán született 1919. február 23-án. Hentes és mészáros szakmát tanult. A háború után az edelényi bányánál helyezkedett el. Onnan ment nyugdíjba fatelepvezetőként. Vincze Gábor öccse. A VII. légvédelmi tüzérsztállyal vonult ki a keleti frontra.

Hadobás Pál

Ormosbányán született 1953. szeptember 9-én. Az általános iskola elvégzése után a miskolci gépipari technikumban tanult, ahol 1972-ben általános gépésztchnikus oklevelet szerzett. A érettségi után az Ormosi Bányüzemnél helyezkedett el földalatti lakatosként. 1973–74-ben sorkatonai szolgálatát töltötte. Leszerelése után visszament a régi munkahelyére, majd 1976 decemberétől 1979 augusztusáig az ormosbányai Bányász Szakszervezeti Művelődési Ház képzés nélküli népművelője volt. 1979 és 1983 között az egri tanárképző főiskola Budapestre kihelyezett levelező tagozatára járt, ahol 1983-ban népművelés-pedagógia szakon szerzett diplomát.

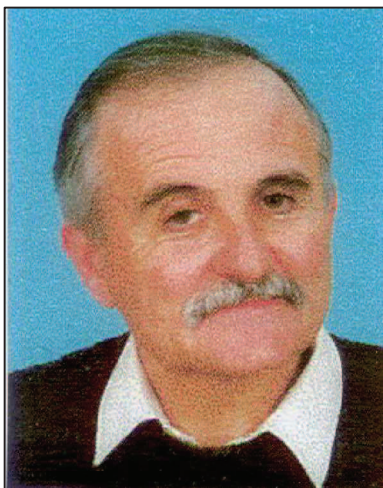

1981-től az Edelényi Járási, Nagyközségi Művelődési Központ és Ifjúsági Ház munkatársa. 1982-ben igazgatóhelyettes, 1986-ban igazgató az intézményben. Az Edelényi művelődési intézmények 1994-es összevonása után a Városi Könyvtárba került, ahol – mint múzeumi népművelő – helytörténettel foglalkozott. Az Istvánffy Gyula megyei honismereti pályázaton 1996-ban és 1999-ben első helyezést ért el pályamunkáival, 1997-ben Istvánffy-díjat kapott, 2000-ben és 2005-ben pedig különdíjjal jutalmazták. Több könyve jelent meg az edelényi Művelődési Központ, Könyvtár és Múzeum kiadásában megjelenő Edelényi Füzetek sorozatban. 1999. december 1-jétől az összevont edelényi művelődési intézmények igazgatója. Tagja a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Népművelők Egyesületének, a Pulszky Társaság – Magyar Múzeumi Egyesületnek, a Magyar Numizmatikai Társulatnak, a Kazinczy Társaságnak, alapítója és titkára a Kalász László Társaságnak. A Magyar Kultúra Apródja (2003); Lovagja (2007).

12. DR. VARGA GÁBOR: Bibliográfia / Összeáll., szerk.: Laki-Lukács László. Városi Rendezvények Háza és Könyvtár, Ede-lény. 1995. 30 p. 100 pld. Városi Rendezvények Háza és Könyv-tár sokszorosító műhelye.

A füzet formátumú kiadvány dr. Varga Gábor pedagógusi és szakírói pályá-jának 30. évfordulója alkalmából foglalta egybe bibliográfia formájában szak-irodalmi munkásságát. A pedagógiai írásokon túl helytörténeti munkái is megje-lentek mind a szülőfalu, Lak, mind Borsod-Abaúj-Zemplén és Hajdú-Bihar me-gye településeivel és nevezetes embereivel kapcsolatban. Rendszeresen ír recen-ziókat különböző folyóiratokba. Több időszaki kiadvány szerkesztője és bibliog-ráfia összeállítója volt aktív pályafutása során. 186 tétel szerepel a füzetben.

Dr. Varga Gábor

Lakon született 1941. december 28-án. Szikszón kezdte tanulmányait, majd Sá-rospatak, Debrecen lett tanulmányainak színhelye. 1960-ban szerzett diplomát a sárospataki tanítóképzőben, majd a Debre-ceni Egyetem történelem-pedagógia sza-kán. 1960–61-ben a felsődobszai általános iskolában tanított, majd egyetemi tanul-mányait végezte. 1966–70 között Karca-gon közművelődési felügyelő, 1970–78 között a hajdúböszörményi Óvóképző Fő-iskola tanára volt. 1978-ban bölcsészdok-tori címet szerzett. 1978–81 között Nyír-egyházán tanított a tanárképző főiskolán, majd 1981–85 között a debreceni Kölcsey Ferenc Református Tanárképző Főiskola

tanára volt. Hajdúböszörményben él. Nyugdíjas.

Laki-Lukács László életrajzát lásd az 5. tételnél!

EDELÉNYI FÜZETEK 9.

DR. GYÁRFÁS ÁGNES

BIBLIOGRÁFIA

EDELÉNY, 1995

EDELÉNYI FÜZETEK, 10.

**A CSÁSZTAI
LÓNYAYAK**

EDELÉNY, 1995.

EDELÉNYI FÜZETEK 11.

EMLEKKÉPEK

EDELÉNYIEK
A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚRÓL

Edelény, 1995

EDELÉNYI FÜZETEK 12.

DR. VARGA GÁBOR

BIBLIOGRÁFIA

EDELÉNY
1995

13. BORSODNAK HÍRNEVES KÖVETE: RAGÁLYI TAMÁS / Összeáll., szerk.: Laki-Lukács László. Városi Rendezvények Háza és Könyvtár, Edelény 1995. 67 p. 200 pld. Városi Rendezvények Háza és Könyvtár sokszorosító műhelye.

Az alábbiakban a könyv előszavából idézünk:

Ragályi Tamás reformkori lapszerkesztő, politikus élete és munkássága szervesen kapcsolódik városunkhoz, annak közvetlen környezetéhez. Balajt a szülőfalu és a végső pihenőhely, Borsod (1950-től Edelény része) és Sajószentpéter váltakozva lakóhelye Borsod vármegye hírneves követének. Mindig ide tért meg pihenni, erői gyűjteni családja körében. Ide küldte leveleit Kazinczy Ferenc, Wesselényi Miklós, Palóczy László. Ide érkeztek a Kosuth Lajos küldte Országgyűlési Tudósítások. Innen indult a vármegye közgyűlése, a pozsonyi diétára. Jelentős birtokai voltak Borsodon, Sajószentpéteren, Hangácson, Nyomáron, Boldván. Ővé volt a híres perkupai malom a Bódván.

Nevét méltatlanul feledték el a kései utódok.

Ragályi József és Szemere Katalin gyermeke 1785. december 28-án, Balajton született. Parasznán halt meg 1849. január 14-én. „Utolsó tisztessége megadása Borsodon, temettetett Balajton a családi-sírboltban”, január 17-én.

Élete, munkássága napjainkban is példaértékű, minden tekintetben időszerű.

Halála 140. évfordulóján 1989-ben Borsod megye, „az édes Kis-Haza” „késő maradékai” Edelényben emlékünnepségen idézték fel korát, élete folyását és a balajti temetőben emlékoszlopot emeltek tiszteletére.

Születésének 210. évfordulóján, balajti emlékoszlopának megkoszorúzásán kívül, a Városi Könyvtár a jelen kötetben megjelentette Nyilas Ilona időközben megtalált bölcsészdoktori értekezését, amely hűen, részletesen elemzi Ragályi Tamás politikai pályáját. A szerzőről sajnos mind ez ideig nem sikerült semmit megtudni. A dolgozatot 1934-ben Miskolcon nyomtatták.

A könyv függelékében az 1989-es emlékünnepségek két előadása is megtalálható; segítségül a kor viszonyainak megértéséhez és a Ragályi-család politikai, egyházi súlyának megismeréséhez (A két előadás: Seresné dr. Szegőfi Anna: Borsod megye képviselője a reformországgyűléseken és Laki-Lukács László: A Ragályi-család.). Az emlékünnepségek programjainak közlése forrásértékű.

Laki-Lukács László életrajzát lásd az 5. tételnél!

**14. FEJEZETEK AZ EDELÉNYI ISKOLÁK TÖRTÉNETÉBŐL /
Összeáll., szerk.: Hadobás Pál. Városi Rendezvények Háza és
Könyvtár, Edelény. 1996. 119 p. 200 pld. Városi Rendezvények
Háza és Könyvtár sokszorosító műhelye.**

*A könyv Edelény Város Önkormányzata támogatásával készült a mil-
lecentenáriumi rendezvények alkalmával.*

A könyv bemutatásához Kardos Sándornak, az edelényi gimnázium igazga-
tójának az Észak-Magyarország ITT-HON című borsodi melléklete 1996. szept-
ember 24-i számában megjelent írását hívjuk segítségül.

Edelény iskolái

*„A millectenáriumi évében gondolhatunk a millenniumi eseményekre,
amelyek az idő megszépítő távlatából gazdagabbnak és fényesebbnek tűnnek a
jelen idejű országos ünnepeknél. Ezért is figyelemre méltó a 120 oldalas
könyvecske, amely az Edelényi Füzetek sorozatban a 14. kiadványként jelent
meg Fejezetek az edelényi iskolák történetéből címmel.*

*Az edelényi millectenáriumi ünnepek egyike volt a magyar
oktatás 1000. évfordulójára való emlékezés. A helyi oktatástörténeti kiállítás
megnyitása mellett az edelényi iskolák történetét feldolgozó könyvet is ekkor
mutatták be. Valójában helyi kiadványról van szó, amely hasznos és kedves ol-
vasmányt jelent az edelényieknek, de ezen túl nagy értéke a füzetnek, hogy egy
város honismereti oktatásához jól használható anyag került a tanárok és a diá-
kok kezébe. A könyvet összeállította és szerkesztette Hadobás Pál, a Városi Ren-
dezvények Háza és Könyvtár munkatársa. Összeállításról és szerkesztésről van
szó, mert az általános iskolatörténeti és neveléstörténeti művek mellett a szer-
kesztő felsorolja azt a mintegy 20 szakdolgozatot, díjnyertes diákköri mű és visz-
szaemlékezés címét is, amelyet forrásként használt.*

*Az első fejezet egy egyetemes neveléstörténeti rész, a második a magyaror-
szági oktatás történetének vázlatos ismertetése. Ezek a részek olvasmányosak a*

szakember számára is, de hasznosak a nagyközönségnek is, mert előkészítésül szolgáltak ahhoz, hogy mindenki megfelelő történelmi rálátással tanulmányozhassa a helyi iskolatörténetről szóló részeket. A következő fejezetben az edelényi iskolák történetét a kezdetektől 1948-ig, az államosításig mutatják be.

Minthogy Edelény három település egyesüléséből jött létre, így a három település egyházi – római katolikus, református és izraelita – iskoláinak történetéről van itt szó felekezetek szerinti csoportosításban. A régmúlt bemutatása hiteles forrásokra, az 1500-as évektől kezdődően írásos dokumentumokra támaszkodik.

A legterjedelmesebb rész a jelenkor története, amely az „Iskolák az államosítás után” címet viseli. Itt szó van azokról az oktatási intézményekről, amelyek a városban működtek, de mára már megszűntek.

Ezek voltak az Edelényhez tartozó Császa-pusztai iskolája, a Kisegítő Iskola és a szakmunkásképző.

Ugyanitt mutatják be a ma is működő 4 általános iskolát, a Zeneiskola kihegyezett tagozatát, a Tandíjmentes Alapítványi Munkaiskolát és óvodát, az Izsó Miklós Gimnáziumot és a Körzeti Nevelési Tanácsadót.”

Hadobás Pál életrajzát lásd a 11. tételnél!

- 15. TALENTUMOM MEGŐRIZTEM, GYARAPÍTOTTAM...: Három neves szuhogyi / Összeáll., szerk.: Laki-Lukács László. Városi Rendezvények Háza és Könyvtár, Edelény. 1996. 92 p. 300 pld. Városi Rendezvények Háza és Könyvtár sokszorosító műhelye.**

A könyv megjelenését anyagilag támogatták: Martinkó Eszter, Budapest; Martinó András Közművelődési Egyesület, Szuhogy; Szuhogy Község Önkormányzata.

A könyvet Kaló Béla írása segítségével mutatjuk be, mely az Észak-Magyarország ITT-HON című borsodi mellékletében jelent meg 1996. október 22-én.

Három híres szuhogyiról

„Hogy mit ad egy táj az országnak, netán egy másik kontinensnek, az gyakran csak évek múltán derül ki, esetleg valamely helytörténeti kutató, vagy lokálpatrióta jóvoltából. Mint három neves szuhogyi: Martinkó András nyelvész, Takács József római katolikus esperes-plébános és Takács János jezsuita szerzetes esetében is. A közelmúltban jelent meg az Edelényi Füzetek 15. köteteként Laki-Lukács László szerkesztésében a *Talentumom megőriztem, gyarapítottam* című paperback könyv, a hagyományörző sorozat legfrissebb darabja. A három neves szuhogyi származású tudóssal foglalkozó kiadvány kivonatolt, rövid keresztmetszetet nyújt Martinkó András nyelvész, irodalomtörténész, a Petőfi-kutatás doyenje munkásságáról, kinek a magyar reformkorról szóló meghatározó tanulmányai ma már az iskolai oktatás szerves részei. Különleges, mondhatni egzotikus volt az életútja az egész életén át jezsuita szerzetesként kínai misszionárius tevékenységet ellátó Takács Jánosnak, aki Sydneyben, Ausztráliában halt meg közel másfél évtizede, értékes és kuriózumnak számító egyházi munkásságot hagyva maga után. Teológus professzort, egyházi írókat mutat be a kiadvány harmadik része, Takács József római katolikus esperes-plébános, címzetes sajtószentpéteri prépost személyében, kinek munkásságával a szentszék is foglalkozott valamikor. Az edelényi könyvtár, híven mottójához – „akit feldob magából a nép, az nevében akarjon nagyot” – olyan alkotó emberek munkásságát reprezentálja (vagy legyünk realisták: nem hagyja veszni az enyészetnek), akik szűkebb pátriájukból kikerülve saját különös tehetségük és akaraterejük segítségével küzdöttek fel magukat szakterületük felsőbb régióiba. Az edelényi Városi Rendezvények Háza és Könyvtár egyébként éppen ma, október 22-én, kedden este fél hattól könyvbemutatót és családi találkozót rendez *Három szuhogyi örökhang* címmel, mintegy élő bemutatóját tartva a hézagpótló kiadványnak.”

Dr. Martinkó András

Irodalomtörténész, nyelvész, egyetemi tanár, az irodalomtudományok doktora (post mortem). Szuhogyon született 1912. szeptember 22-én. Sokgyerekes bányász-családból származott. A mezőkövesdi reálgymnáziumban érettségizett, 1930–1935-ben a Pázmány Péter Tudományegyetemen az Eötvös Kollégium tagjaként a magyar-francia szakon tanult. Báró Kemény Zsigmond pályafordulata (Pécs, 1937) c. értekezésével szerzett doktori diplomát.

Előbb Budapesten, majd a Felvidék visszacsatolása után Rozsnyón és Ungvárott, majd ismét a fővárosban volt tanár. Tanügyi pályája 1945 után rövid ideig a Vallás- és Köznevelési Minisztériumban folytatódott. 1950-ben a Nyelvtudományi Intézetbe került. Főmunkatársa volt az Idegen szavak szótárának, egyik szerkesztője A Magyar Nyelv Értelmező Szótárának. Úttörő munkát végzett a költői szótárak módszertanának kidolgozásában is. 1962-től nyugdíjaztatásáig (1972) az Irodalomtudományi Intézet főmunkatársa volt. Sokoldalú munkásságából különösen jelentősek Petőfi-kutatásai. Petőfi Sándor életrajzához alapvető vezérfonal Petőfi életútja c. dokumentumkötete (1972); 1979-ben Akadémiai Díjjal tüntették ki. Szótárszerkesztői és szemantikusi gyakorlata során nyert tapasztalatait kamatoztatta Vörösmarty Mihály és Petőfi Sándor műveinek kritikai kiadásában, a Magyar Rádió Társalgó című műsorában elhangzott Közismert versek nyelvi magyarázata című sorozatának anyagát Értjük vagy félreértjük a költő szavát? c. művében tette közzé (1983). Egy héttel az évek óta húzódó nagydoktori vitája előtt halt meg Budapesten, 1989. január 31-én. Hjelmlev dán nyelvész nyelvfilozófiájáról írott műve kéziratban maradt. Szülőhelye általános iskolája a nevét vette fel.

Takács János

Jezsuita misszionárius lelkész. 1906. január 11-én született Szuahogyon. Édesapja Takács János földműves, édesanyja Szemán Julianna. Az elemi iskolát szülőfalujában végezte. A tanító és az esperes javaslatára és segítségével került a miskolci minorita gimnáziumba. 1922-ben lépett a jezsuita rendbe, ahol a novíciátusi, majd a teológiai és egyéb tanulmányokat Budapesten, Szegeden és Pécsen végezte. 1932-ben indult Kínába misszionáriusi útjára. 1962-től Tajvanban, 1974-től Ausztráliában szolgált. Kiválóan játszott orgonán. Verseket, regényeket írt. Sajnos keveset ismerünk belőlük. Részben kéziratban el-

kallódtak, részben névtelenül jelentek meg. Minden valószínűség szerint az ő munkája az Utolsó győzelem című, missziós témájú regény. Családjával tartotta a kapcsolatot és nagy érdeklődést mutatott mindig szülőhelye iránt. Élete végéig rendszeresen levelezett szüleivel, testvéreivel, unokahúgaival. Hazatérni csak két alkalommal sikerült, 1979-ben és 1981-ben két-két hétre. Szándékában állt hazatelepedni, de már nem sikerült. Sydneyben (Ausztrália) hunyt el 1983. január 28-án.

Dr. Takács József

Római katolikus esperes plébános, címzetes sajószentpéteri prépost. 1911. június 14-én született Suhogyon. Édesapja, Takács János Rudabányán dolgozott a vasércbányában; az első világháborúban, orosz hadifogolyként halt meg. Édesanyja Simkó Anna. Az elemi iskolát Suhogyon és Szendrőben végezte, a gimnáziumot Miskolcon és Egerben. Tanárai javaslatára Rómába, a Szent Gergely Egyetemre került, ahol 1938-ban végzett, aranyéremmel doktorált.

Hazatérve segédlelkész Ózdon, majd 1939-től teológiai tanár és papnevelő intézeti lelki igazgató Egerben. 1942-től Bátorban plébános, helyettes esperes, majd kerületi esperes. 1949 májusától 1950 augusztusáig Törökszentmiklóson kerületi esperes plébános. 1950 őszétől a Római Katolikus Központi Hittudományi Akadémia dogmatika tanszékének tanszékvezető tanára volt, ahol „tanári működését az államhatalom ellenzése miatt” 1956 nyaratól nem folytathatta. Ekkortól különböző kis helyeken szolgált. Kács (1956), Kisnána (1960), Visonta (1962), Gyöngyöspata (1965). 1975-ben kapta a sajószentpéteri prépost címet. 1977 szeptemberétől haláláig Adács plébánosa. Tíz nyelven beszélő, bátor, szuverén tudós pap, aki az Állami Egyházügyi Hivatal és méltatlan egyházi vezetői áldozata lett. Írásai a Központi Hittudományi Akadémia évkönyveiben, közleményeiben, valamint a korabeli egyházi lapokban és kulturális folyóiratokban jelentek meg. Adácson hunyt el 1982. január 17-én.

Laki-Lukács László életrajzát lásd az 5. tételnél!

16. CSENKESZFAI POÓTS ANDRÁS ÉLETE ÉS KÖLTÉSZETE / Szerk.: Hadobás Pál, a szövegeket ellenőrizte és jegyzetekkel ellátta: Koncz Attila. Városi Rendezvények Háza és Könyvtár, Edelény, 1997. 135 p. 200 pld. Városi Rendezvények Háza és Könyvtár sokszorosító műhelye.

A Miskolci Egyetem Textológiai Műhelyének közreműködésével készült.

A könyvet Hágén Ilona írásának segítségével mutatjuk be, mely az Észak-Magyarország 1997. július 18-i számában jelent meg.

A „trágyadombi Baudelaire” könyve

„A mesterkedők csoportjának egyik legszélsőségebb figurája, több gúnyt és kárörömet aratott, mint sikert ez a trágyadombi Baudelaire. Nem akárho, gúnyos és öngúnyos, keserű bölcselkedő, szomorúan nevetető. Hangja többnyire rikoltozó, mintha kapatos volna, alighanem legtöbbször az is lehetett, de józan állapotban igen tanult tiszteletes. Költészete ma is eleven olvasmány – írja Csenkeszfai Poóts Andrásról Weöres Sándor. A költő, pap Csenkeszfai 250 évvel ezelőtt született Edelényben. Születésének e két és fél évszázados dátumára emlékeztek meg az edelényiek a Csenkeszfai Poóts András élete és költészete című kiadvánnyal, amely az Edelényi Füzetek sorozatban jelent meg.

A Városi Rendezvények Háza és Könyvtár által kiadott kötetet Hadobás Pál szerkesztette. A kiadványt a költő portréja nyitja, melyet – korabeli ábrázolás híján – a versekből kirajzolódó emberkép alapján készített Barczy Pál. Kovács Sándor Iván, a Miskolci Egyetem és az Eötvös Loránd Tudományegyetem professzora és Weöres Sándor esszéiből derül fény a hányatott sorsú pap-költő életére és munkásságára. A kötet válogatást nyújt Csenkeszfai Poóts műveiből, így verset olvashatunk többek között a házasságról „avagy kevés mulatságért vállalt hosszas tortúráról”, a sienai Lukrécia históriájáról, elégiát a Szökött feleséghez, vagy A tüzelőfának magyar megköszönése Őexcellenciájához címmel. A kiadványt a Század eleire készített papi, történelmi és oratori tanítás zárja, amit „az ungvári reformátusok templomában, mindenféle rangú s vallási számos gyűlekezet hallatára élő szóval elmondott Csenkeszfai Poóts András, a XIX. Századnak első napján”.

A kötet ajánlására álljanak itt a költő szavai: „...szerelmes hallgatóim, engedjétek ide a ti fületeket csak egy óráig! Lesznek itt tudom, olyan dolgok, amelyek némelyekre nézve talán unalmasak lesznek, de ebben az esetben csak azt mondom, ezeket nem neked mondtam!” Viszont – és ezt már mi tesszük hozzá – vannak ebben a kötetben olyan dolgok, melyek sokak számára ma is érdekesek lesznek.”

Csenkeszfai Poóts András

Református lelkész, költő. Edelényben született, hogy mikor, pontosan nem tudjuk. A legújabb kutatások 1747-re valószínűsítik ezt a dátumot. Sárospatakon tanult, harminc éven át református lelkész volt. Többször házasodott és elvált, 1806-ban áttért a katolikus hitre. 1815-ben Ungváron halt meg. Zaklatott, szerencsétlen élete volt, tele bonyolult és kínos ügyekkel, fegyelmi vizsgálatokkal, bebörtönzéssel.

Az irodalomtörténet mint költőt tartja számon. Verseskötete, a Sénai Lukrécia, 1791-ben jelent meg. Ebben újra feldolgozta Eurialus és Lucretia széphistóriáját, és elégiákba foglalta első feleségével, Miskolczy Zsuzsannával történt veszekedéseit, tárgyilagosan mindkét fél igazának hangot adva.

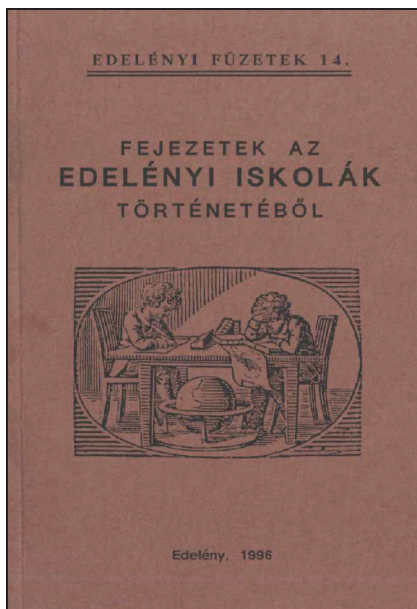
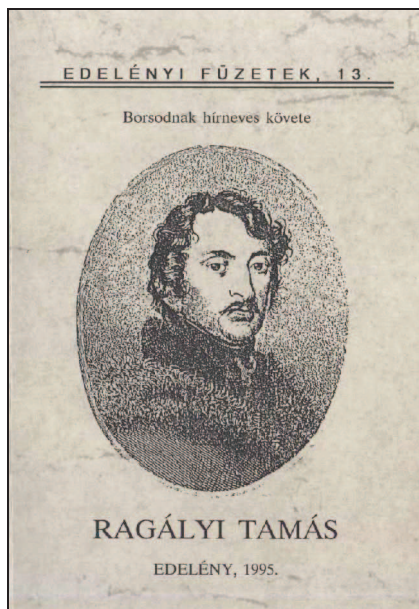
Költeményeket írt a Magyar Hirmondóba és a Magyar Múzsába. Kéziratait a Sárospataki Református Kollégium Levéltára és a Magyar Nemzeti Múzeum őrzi.

Egyetlen kötete ma is eleven olvasmány, szomorúan neveltető; olykor elég nehéz követni logikai tekervényeit, s eligazodni ravasz félrevezetésein. Bizar, bolondos epigrammái élvezetesebbek, mint hosszú kompozíciói, melyek csak többszöri elolvasásra árulják el titkaikat. Poóts senkire sem hasonlító, sajátos, tragikomikus költő. A feledésből Weöres Sándor emelte ki, előbb a Kortársban, majd Három veréb hat szemmel című, a magyar költészet mellőzött alkotóinak munkáiból összeállított antológiájában hívta fel rá a figyelmet. Modern irodalomtörténeti értékelését Kovács Sándor Ivánnak köszönhetjük. Az Edelényi könyvtár falán emléktáblát helyeztek el tiszteletére 1997-ben.

Hadobás Pál életrajzát lásd a 11. tételnél!

17. KÖLTŐ A BÓDVA-VÖLGYBEN / Cs. Varga István, rajz: Mezey István. Városi Rendezvények Háza és Könyvtár, Edelény. 1998. 137 p. 300 pld. Passzer 2000 Bt., Miskolc.

A könyv megjelenését támogatták: ÁFÉSZ, Szendrő; Általános Iskola és Speciális Diákotthon, Tornanádaska; Bartók Béla Szövetkezet, Borsodszirák; Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzat; Izsó Miklós Gimnázium és Szaképző Iskola, Edelény; Kardos Sándor, Edelény; Kardos Sándorné Galambos Mária, Edelény; Ongaromann Kft., Felsőzsolca; Tornatej Kft., Hidvégdárdó; Önkormányzatok: Abod, Bódvaszilas, Borsodszirák, Edelény, Hidvégdárdó, Izsófalva, Jósvalfő, Kurityán, Lak, Martonyi, Meszes, Perkupa, Szalonna, Szendrő, Szendrőlád, Szín, Szögliget.

A könyv bemutatásához az Észak-Magyarország 1998. február 4-i számában megjelent tudósítást hívjuk segítségül.

Hatvanöt éves költő a Bódva-völgyben

„Kalász László ugyanúgy a táj részét képezi és ugyanúgy értéket képvisel, mint a szalonnai műemlék templom, mondta Cs. Varga István irodalomtörténész a költő 65. születésnapja alkalmából az edelényi könyvtárban rendezett tegnapi ünnepségen.

Cs. Varga István felidézte a Perkupán született és Szalonnán élő Kalász László életútját, megemlékezett munkásságának fontos állomásairól, a könyvbemutatókról, az edelényi könyvtárban tartott születésnap ünnepségekről. Bemutatta a költő születésnapjára írt tanulmánykötetét, amely a Költő a Bódva-völgyben címet viseli, és az évforduló tiszteletére 65 Kalász-verseket tartalmaz.

A könyv célja, hogy tudatosítsa a Bódva-völgy történeti értékeinek jelentőségét. Kalász László pedig ilyen történeti értéket képvisel. Kalász László munkásságát méltatva többek között beszélt a kezdeti művekről. Kiemelte: a költő 1952-ben, -53-ban már érett verseket írt. Azóta kilenc kötete született. Verseiben a tájhoz, a régióhoz kötődés mellett mindig megjelent az egyetemesség igénye, mondta az irodalomtörténész.

A rendezvényt Buda Ádám énekmondó műsora színesítette, aki Kalász László megzenésített költeményeit adta elő.”

Kalász László életrajzát lásd az 5. tételnél!

Dr. Cs. Varga István

Irodalomtörténész, kritikus, szerkesztő, az ELTE tanára. Kapuváron született 1946. február 11-én. A győri Bencés Gimnáziumban érettségizett, a debreceni egyetemen szerzett magyar-oroszlakos diplomát. Három éven át tanított az edelényi gimnáziumban, öt éven át az egri tanárképző főiskolán. 1978-tól 1984-ig a debreceni egyetem orosz irodalmi tanszékének oktatója.

1974-ben egyetemi doktori címet, 1984-ben kandidátusi, 1995-ben pedig PhD fokozatot szerzett. 1999-től habilitált professzor. 1984-től tanít az ELTE Tanárképző Főiskolai Karának Irodalomtudományi Tanszékén, amely beolvadt az ELTE BTK Irodalomtörténeti Intézetébe.

1978-tól tizenkét éven át a miskolci *Napjaink*, 1984-től nyolc éven át a tatabányai *Új Forrás*, 1986-tól pedig a hatvani *Délsziget*, majd az egri *Új Hevesi Napló* szerkesztésében működött közre. Az *ars sacra, irodalmunk szakrális vonulatának* kutatója. 1996-tól a Református Egyetemen négy szemeszteren át speciális kollégiumot vezetett Németh László életművéről. 1985-től kezdve egyetemi doktori, kandidátusi, PhD-disszertációk, habilitációk opponensi, titkári feladatát látta el. Számos hazai és nemzetközi konferencián vett részt előadóként és szerzőként.

Harmincöt megjelent könyvet szerkesztett és lektorált. Hét önálló kötete jelent meg. Tanulmányokat publikált német és orosz nyelven. A Magyar Írószövetség, a Magyar Katolikus Újságíró Szövetség, a Magyar Hungarológiai Társaság tagja, a Németh László Társaság alapító titkára, a Tokaji Íróklub kuratóriumának volt, a Szlav Történeti és Filológiai Társaságnak tagja, és az Oroszország Népei Történeti Sorozat, a DUNA-PART szerkesztőség munkatársa. A Csuvas irodalom magyarországi kutatásáért, fordításáért, népszerűsítéséért – Cseh Károllyal együtt – A Csuvas Írószövetségtől Vaszlej Mitta-díjat kapott; az ELTE 1997-ben Pro Universitate kitüntetésben, 2006-ban pedig Eger városa Pro Agria díjban részesítette.

18. 1848–1849 EMLÉKEI EDELÉNYBEN ÉS KÖRNYÉKÉN / Szerk.: Hadobás Pál, gyűjt.: Laki-Lukács László, rajzok: Korkos Jenő Zoltán. 200 pld. Városi Rendezvények Háza és Könyvtár, Edelény. 1998. 97 p. Városi Rendezvények Háza és Könyvtár sokszorosító műhelye.

A könyv megjelenését az edelényi Oktatási Ellátási Körzet támogatta.

A könyvet Fecske Csabának az Észak-Magyarország hasábjain 1998. április 10-én megjelent írása rövidített változatával mutatjuk be.

Emlékező könyv

„Idén – és jövőre – ünnepeljük az 1848–49-es forradalom és szabadságharc 150. évfordulóját. A kerek évfordulók alkalmával mindig nagyobb figyelmet fordítunk a szóban forgó történelmi eseményre. Így van ez most is. Március 15-én ünnepeltek az emberek mindenfelé az országban, pályázatokat írtak ki ‘48 kapcsán, fiatalok irodalmi és történelmi vetélkedőkön mérik össze tudásukat. Egy ilyen – mezőkövesdi – vetélkedő zsűroraként örömmel tapasztalhattam, hogy a megye középiskolásai milyen fölkészültek, milyen közel áll szívükhöz az a kor, ez a márciusi ünnep.

Az edelényi Városi Könyvtár egy könyvvel adózott a forradalom és szabadságharc emlékének. „1848–1849 emlékei Edelényben és környékén” címmel adták ki az Edelényi Füzetek 18. darabjaként, Hadobás Pál szerkesztésében a Laki-Lukács László által összegyűjtött anyagot. A kötet szép példája a patriotizmusnak, a gyümölcsöző hazaszeretetnek. Tanúbizonysága annak, hogy a provincializmus nem feltétlenül „mucsaiizmus”, a szeretetben fogant elfogultság képes fölfedezni és felmutatni a helyi értékeket.

A kötet gerincét Szolnoky Lajos etnográfusnak (1923–1994) a Magyar Néprajzi Múzeumban őrzött gyűjteménye képezi, amelynek másolata megtalálható az edelényi könyvtár helytörténeti gyűjteményében. Szolnoky 1946-ban a 100. évforduló közeledtével arra a kérdésre kereste a választ Edelényben és a környék falvaiban – Perkupán, Szalonnán, Szendrőben, Szendrőládon –, hogyan él az emberek emlékezetében a forradalom, mit tudnak vezetőiről és hőseiről.

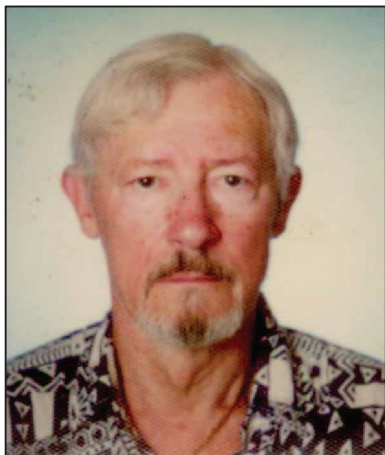
Ezt az anyagot kiegészítik a szabadságharchoz kapcsolódó helyi érdekességekről szóló írások, és azoknak a szabadságharcban részt vett személyeknek az életrajzai, akik ezen a vidéken éltek, vagy itt születtek.

Érdekes és megható olvasmány a két laki „Huszárkönyv” 48 szellemében fogant néhány versezete.

A szerény, ám szép kiállítású könyvecskét Korkos Jenő Zoltán grafikái díszítik.”

Hadobás Pál életrajzát lásd a 11. tételnél!

Laki-Lukács László életrajzát lásd az 5. tételnél!

Korkos Jenő Zoltán

Festőművész. Ózdon született 1926. október 31-én. Iskoláit Ózdon, Putnokon, Egerben és Jászberényben végezte. Itt szerzett tanítói képesítést. A pedagógus-diploma megszerzése után az esti egyetemen esztétika és filozófia szakon végzett, majd tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán fejezte be.

1953-tól tagja a miskolci képzőművészek csoportjának és rendszeresen részt vett a csoport kiállításain. 1960-tól tagja a Művészeti Alapnak. Az ország különböző városaiban volt önálló kiállítása (Eger, Ózd, Gyula, Budapest, Edelény stb.).

Miskolcon a Kossuth Gimnázium és Pedagógiai Szakközépiskolában tanított nyugdíjazásáig.

19. TÖRÖDÉSBEN: sorsok, művek, históriák / M. Takács Lajos. Városi Rendezvények Háza és Könyvtár, Edelény. 1999. 136 p. ill. 300 pld. K-B Aktív Kft. Gyorsnyomda és Másolószolgálat, Miskolc.

A könyv a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzat Mecénás Alapja támogatásával jelent meg.

Az alábbiakban Dr. Udvari István professzor (1950–2005) írását közöljük a könyvről, amely A Borsodi Tájház Közleményei 5. füzetében (Edelény, 1999. 50-51. p.) jelent meg.

„Dr. M. Takács Lajos több évtizede elhivatottan foglalkozik a kárpátaljai magyar irodalom és művelődés történetével. A szakmai körökben pozitivistafunkcionalista filológusként számon tartott szerzőt neveltetése, családi indíttatása, eddigi állomáshelyei, korábbi feladatvállalásai és kutatásai törényszerűen vezették el a jelen kötet elkészítéséhez, megszerkesztéséhez, kiadásra való előkészítéséhez. A szerző munkásságát a folyamatos, szerves, következetes szakmai építkezés jellemzi s hűség korábban felvállalt témáihoz. E kötetet a szakmai körökben jó visszhangot kiváltó Résnyire nyílt ajtók (Irodalom, művelődés, nyelv-

szet. Debrecen-Ungvár, 1991) közvetlen folytatásának látom. Kötetét három szerkezeti-funkcionális részre osztja: 1. Vannak a voltak; 2. Kortársak és társak; 3. Perben, nem haragban.

Az írások többsége a magyar irodalom, a magyarság létkérdéseit érinti. M. Takács felelős értelmiségiként tudja, s az olvasóval is tudatosítja, hogy az őt közelebből érdeklő kárpátaljai magyarság és magyar irodalom ma is jelentősen függ a többségi törekvéstől, ezért több írásban értő módon foglalkozik a poszt-szovjet térség problémáival, dilemmáival, a kárpáti ukrán és ruszin filológia kérdéseivel.

A kötet egy kiforrott, jól képzett, önálló gondolkodású szakember munkája, mely értékes hozzájárulást jelent a napjainkban új tartalmat nyerő s a társadalmi tudatformálás szempontjából oly fontos hungarológiai és közép-kelet-európai stúdiumokhoz.”

Dr. M. Takács Lajos

Szlavista és magyar filológus, szerkesztő. Minden őse Bódva-völgyi és Sajó menti gazdálkodó, kisiparos, gyári- és bányamunkás volt. Miskolcon született 1940. március 14-én. 1958-ban a diósgyőri Kilián György Gimnáziumban érettségizett, miniszteri kitüntetéssel. 1963-ban Debrecenben, a Kossuth Lajos Tudományegyetem magyar-orosz szakán szerzett, jeles eredménnyel, középiskolai tanári diplomát. 1963-tól tanár volt Balmazújvároson, majd Edélényben. 1969-től az Észak-Magyarország munkatársa Miskolcon. 1971-től a KLTE orosz és szláv nyelvészeti tanszékén tanított, közben 1976–78-ban a kijevei Tarasz Sevcsenko Egyetem magyar lektora volt. 1981 őszén a miskolci egyetem nyelvtanára, 1982-től a KLTE orosz irodalmi tanszékének adjunktusa. 1992-től Edélényben gimnáziumi igazgató, 1997-ben munkanélküli, majd előnyugdíjas, 2000-től nyugdíjas.

1976-ban summa cum laude minősítéssel bölcsészdoktori diplomát szerzett. 1991-ben Ungváron megkapta a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség Kovács Vilmos Irodalmi Díját. A kárpátaljai magyar irodalom és művelődés történetével és népszerűsítésével foglalkozik. A Kortárs Magyar Írók Kislexikona (1989) és az Új Magyar Irodalmi Lexikon (1994; 1999) munkatársa. Egyetemi oktatóként az elméleti és alkalmazott nyelvészet, az irodalom és művelődéspolitikai viszonya, valamint a szláv-magyar irodalmi kapcsolatok kérdéskörében publikált. Alapító tagja volt 1977-től a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság-

nak (=Hungarológiai Társaság, 2002-től: Nemzetközi Magyarságtudományi Társaság). A Magyar Írószövetség tagja. Több mint háromszáz újság- és folyóirat-cikke, valamint kilenc önálló kötete jelent meg.

20. BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYE KIS MÚZEUMAI / Szerk.: Hadobás Pál. Művelődési Központ, Könyvtár és Múzeum, Edeleny. 2000. 56 p. ill. 100 pld. Művelődési Központ, Könyvtár és Múzeum sokszorosító műhelye.

A könyv a megye kis múzeumai részére Edelenyben szervezett konferenciára jelent meg. Röviden ismerteti negyvenhét megyei kis múzeum kiállítását, azok címét, elérhetőségét.

A konferencián három előadás hangzott el: 1. A kis múzeumok és a honismereti mozgalom kapcsolata, előadó dr. Viga Gyula etnográfus, a miskolci Herman Ottó Múzeum igazgatóhelyettese; 2. Rendhagyó órák a múzeumban, előadó dr. Páll István etnográfus, a Sóstói Falumúzeum (Nyíregyháza) igazgatója; 3. A kis múzeumok szerepe a helyi közművelődésben, előadó PhD. dr. Rémiás Tibor, a miskolci Herman Ottó Múzeum Történeti Osztályának vezetője. A konferencia alkalmából tíz intézmény kis kamara-kiállítást is létrehozott.

A konferencia célja az volt, hogy közelebb hozza egymáshoz a megye sok településén létező gyűjteményeket, megbeszéljék a fenntartással, működtetéssel járó mindennapi gondjaikat, esetleg segítsék egymást a problémák orvoslásában.

A könyvben szereplő „múzeumok” között találhatunk közművelődési intézmények, alapítványok által és magánereiből fenntartottakat, de a megyei múzeum hálózatában működött is.

Hadobás Pál életrajzát lásd a 11. tételnél!

CS. VARGA ISTVÁN

EDELÉNY 1998

EDELÉNYI FÜZETEK 18.

1848-1849 EMLÉKEI
EDELÉNYBEN ÉS KÖRNYÉKÉN

Edelény, 1998

M. Takács Lajos

TÖRÓDÉSBEN

sorsok
művek
históriák

Edelény
1999

EDELÉNYI FÜZETEK 20.

BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYE
KIS MÚZEUMAI

Edelény, 2000

21. ORMOSBÁNYA: Epizódok egy bányatelep múltjából / Írta és szerk.: Hadobás Pál. Művelődési Központ, Könyvtár és Múzeum, Edelény. 2000. 79 p. ill. 300 pld. K-B Aktív Kft. Gyorsnyomda és Másolószolgálat, Miskolc.

A könyv a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma támogatásával készült.

A nagy múltú bányatelep történetét, a bánya fejlődését, bezárását, az egykor virágzó kulturális életet mutatja be a szerző eredeti dokumentumok és visszaemlékezések segítségével.

Az alábbiakban a könyv előszavából idézünk:

„Jelen könyv, melyet kezében tart a tisztelt olvasó, nem minden előzmény nélkül készült el. Évek óta, talán már több mint két évtizede, foglalkozom szülőhelyem, Ormosbánya település- és üzemtörténetével, így készítettem el a szakdolgozatom is e témakörben, A munkásművelődés hagyományai az Ormosi Bányaiüzemben címmel 1983-ban, majd sorra készültek a pályamunkák az Istvánffy Gyula megyei honismereti gyűjtőpályázatra (Az Ormospusztai Munkások Olvasóköre, 1986; Az Ormospusztai Magyar Királyi Államvasgyári Bányaiüzem története létrehozásától az államosításig, 1986; Mit olvastak az Ormospusztai Munkások Olvasóköreinek tagjai 1935-ben?, 1996; Ormosbánya: Egy bányatelep fejlődésének vázlata fényképek és térképek segítségével, 1996; Dokumentumok Ormosbánya múltjából 1908–1946, 1999).

Ezen dolgozatok jó alapot szolgáltattak a településről és a bányaiüzemről szóló könyv elkészítéséhez.

Örömmel készítettem el az ormosbányai önkormányzat felkérésére, és bocsátom most a nagy nyilvánosság elé mindazt az anyagot, melyet az eltelt két évtized alatt gyűjtöttem össze a bányatelepről és a bányaiüzemről.

Ájánlom könyvem minden egykori, jelenlegi és leendő ORMOSINAK. ”

Hadobás Pál életrajzát lásd a 11. tételnél!

22. MEGSZÁLLNI VALAHOL (Versek) / Ormos Gyula, ill.: Mezey István, előszó, szerk.: Fecske Csaba. Művelődési Központ, Könyvtár és Múzeum, Edelény. – Érc- és Ásványbányászati Múzeum, Rudabánya. 2000. 65 p. ill. 300 pld. K-B Aktív Kft. Gyorsnyomda és Másolószolgálat, Miskolc.

A könyv az Ormosiak Baráti Köre anyagi támogatásával készült.

Az alábbiakban a szerkesztő, Fecske Csaba előszavából idézünk:

A karbidszagú táj énekese

„Az t a közeget igyekezett a költészet eszközeivel megidézni, ahonnét vétetett, amely útra bocsátotta. Paradoxon: Ormos (is) azokról, azoknak írta verseit, akik nem olvasnak verset, legkisebb gondjuk a költészet, az irodalom.

Hangja mélabús volt, leginkább talán a gordonkáéra emlékeztetett, ebben a hangban fölismerhető volt az orosz Jeszenyin és a magyar Tóth Árpád hangja.

Reznált, érzelmes, nosztalgikus költészet körvonalai bontakoztak ki lassan a figyelmes olvasó előtt. Ormos szinte minden versében megjelennek a természet képei, a „karbidszagú táj” dombjai, fái, virágai, a gyermekkortól ismerős arcok, és nagyon sokszor az édesanya alakja, akinek központi szerepe lehetett a költő életében.

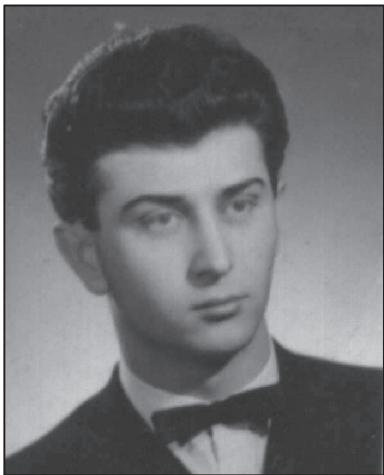
Elégikus hangulat a versihető erő. Borongás, mélabú, szentimentalizmus. Legjobb verseiben magasra jutott Ormos, de költészete mégsem teljesedhetett ki. Talán nem volt elég ideje rá? Költői kérdés.

Petőfinek, Csokonainak, József Attilának, Adynak, Dsidának volt?

Ormos a kilencvenes évekre elhallgatott. Ennek okát ma már nehéz volna megtalálni. Talán a társadalomban végbement mélyreható változások, az irodalom szerepének háttérbe szorulása bizonytalanították el? Ki tudja. Ezekben az években már nem publikált.

Életében nem jelent meg kötete, de foglalkozott a gondolattal. Kilencven táján összeállított egy gyűjteményt, amit véleményezésre elküldött Vasy Géának, a „Hetek” költői csoportosulás – Ágh István, Bella István, Buda Ferenc, Kalász László, Raffay Sarolta, Ratkó József, Serfőző Simon – neves kritikusának, aki jó véleménnyel volt a versekről, javasolta kiadásukat, amire sajnos nem került sor.

Posztumusz kötetet tart hát kezében az olvasó, egy halott ember remélhetőleg élő, a szív ritmusával lüktető verseit. Mert java verseiben Ormos Gyula (eredeti neve Papp Gyula) megszelídítette az időt, magasabb szférákba emelte az esetlegest. Szívhez szóló versekkel, megindító, szép sorokkal találkozhat e karcsú könyv lapjain a szépre fogékony, érzékeny olvasó.”

Ormos Gyula

Eredeti nevén Papp Gyula. 1945. május 15-én született Disznóshorvát-Ormospusztán (Disznóshorvát 1950-től Izsófalva, Ormospuszta 1953-tól Ormosbánya). Az általános iskolát az ormosi bányatelepi iskolában végezte el, majd a miskolci Földes Ferenc Gimnáziumban tett érettségi vizsgát. Felvették a szegedi József Attila Tudományegyetem magyar-francia szakára, de egyetemi tanulmányait a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetemen fejezte be.

Kazincbarcika egyik szakközépiskolájában kezdett tanítani, majd Tatabányára került, ahol szintén egy szakközépiskola

tanára volt. Végül a bükkaranyosi általános iskolában tanított, de betegsége miatt fiatalon nyugdíjba kényszerült.

Versei az 1960-as évek végétől jelentek meg a megyei és országos napilapokban és irodalmi folyóiratokban. Rövidebb-hosszabb ideig hallgat, majd az 1980-as évek végétől már nem találkozunk verseivel, végleg elhallgat. Ormosbányán halt meg 1998. december 12-én.

Mezey István életrajzát lásd az 1. tételnél!

Fecske Csaba életrajzát lásd a 6. tételnél!

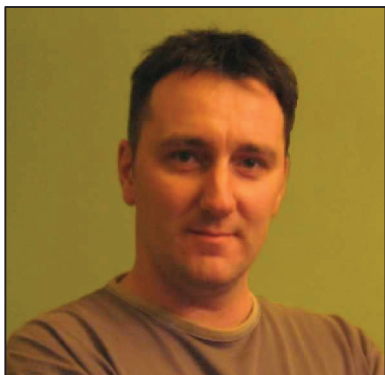
23. EDELÉNY VÁROSKÖRNYÉK VÁLOGATOTT HONISMERETI BIBLIOGRÁFIÁJA / Összeáll., szerk.: Hadobás Pál, ill.: Fazekas Péter. Művelődési Központ, Könyvtár és Múzeum, Edelény. 2000. 80 p. 300 pld. K-B Aktív Kft. Gyorsnyomda és Másolószolgálat, Miskolc.

A könyv a Pro Renovanda Cultura Hungariae Alapítvány „Unger Mátyás” szakalapítványa támogatásával készült.

A szerző 1021 tételt válogatott a könyvbe a rendelkezésére álló több mint hatezer címből. Öt fejezetre osztotta a válogatást. Az elsőben a területre vonatkozó bibliográfiákat, repertóriumokat vette számba, a másodikban azokat a lexikonokat írja le, melyekben helytörténeti vonatkozású címszavak is bőséggel találhatók, a harmadik fejezetben az összefoglaló munkákból, monográfiákból, tanulmánykötetektől válogatott, a negyedik fejezetben a helyi és országos folyóiratokban, napilapokban megjelent helytörténeti írásokból nyújt át egy csokorra valót, míg az ötödik fejezetben az edelényi Városi Könyvtárban és a miskolci Herman Ottó múzeumban őrzött helyi vonatkozású szakdolgozatokat és helytörténeti pályázatokat közli.

Ez a bibliográfia az 1999-ben, az Edelényi Füzetek sorozatán kívül megjelent Edelény és a Bódva völgye című oktatási segédanyaghoz készült, hogy a pedagógusok több helytörténeti munkát ismerjenek meg általa.

A bibliográfiát közös név- és helymutató egészíti ki.

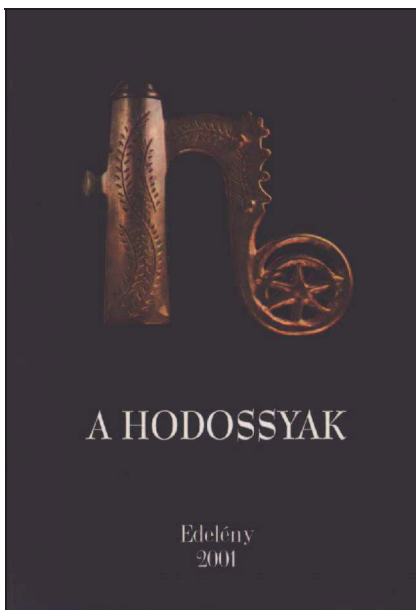
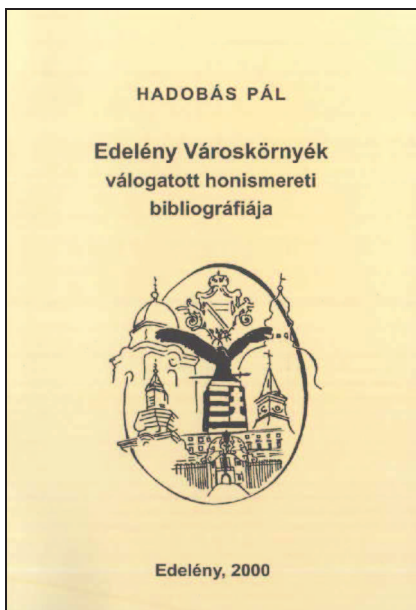
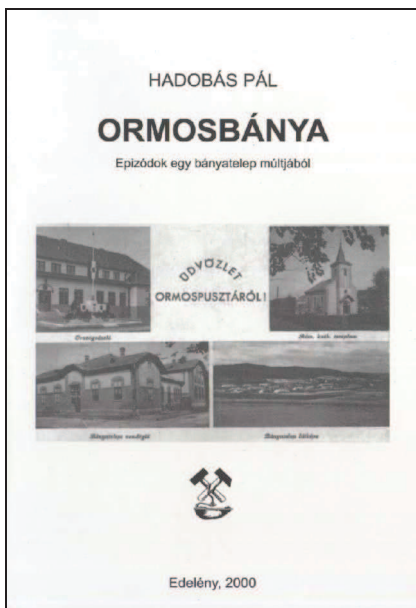

Fazekas Péter

1973-ban született. Az általános iskolát az edelényi 1. sz. Általános Iskolában (1996-ban felvette Szabó Lőrinc nevét) végezte. 1991-ben érettségizett az edelényi Izsó Miklós Gimnáziumban, majd Miskolcon épületszobrásznak tanult. 1998-ban a nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskolán földrajz-rajz szakos tanári diplomát szerzett. 2000-ben rendezte első önálló kiállítását az edelényi Művelődési Központban, ahol főleg grafikákat, metszeteket állított ki. Több vándor- és csoportos kiállításon is bemutatkozott. Grafikai Biennálék állandó résztvevője. Képeslapokat és könyvillusztrációkat is készít.

portos kiállításon is bemutatkozott. Grafikai Biennálék állandó résztvevője. Képeslapokat és könyvillusztrációkat is készít.

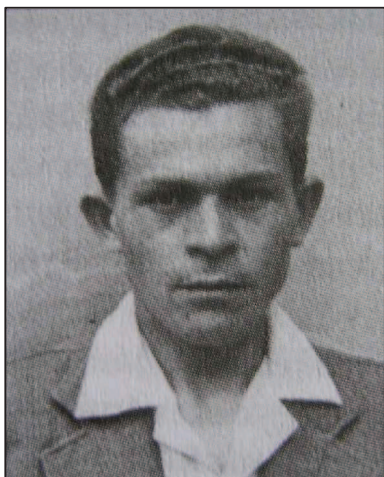
Hadobás Pál életrajzát lásd a 11. tételnél!

24. A HODOSSYAK: Egy edelényi kovácsdinasztia történetéből / Összeáll., szerk.: Laki-Lukács László. Művelődési Központ, Könyvtár és Múzeum, Edelény. 2001. 108 p. ill. 300 pld. K-B Aktív Kft. Gyorsnyomda és Másolószolgálat, Miskolc.

Az Edelényi Hodossey kovácsdinasztia élő és alkotó tagja Hoddossy Gyula, a népművészet mestere, kovács és csengő-, kolomp- és juhászcampó készítő mester, aki 2001 áprilisában ünnepelte születésének 75. évfordulóját. Ezt az évfordulót használta fel a szerkesztő, hogy a megye jelentős kovácsmestereiről és a kovácsmesterség kutatójáról, Bodgál Ferencről megemlékezzen az Edelényi Füzetek soron következő darabjában.

Négy fejezetre osztotta az anyagot a szerkesztő. Bodgál Ferenc néprajzkutatóra írásai fogják keretbe a kötetet. Az első fejezetben Bodgál Ferenc publikálatlan és publikált, a rézöntéssel és a kovácsmesterséggel foglalkozó írásaiból válogat. A második rész Hodossey Lajosról szóló írásokat, a harmadik rész fiáról, a Hodossey Gyuláról szóló írásokat tartalmaz. Itt hozza a család levelesládájából és vendégkönyvéből válogatott érdekes dokumentumokat és a családról szóló, sajtóban megjelent írások bibliográfiáját. A negyedik rész Bodgál Ferenc A kovács Borsod megye népköltészetében című írásának bővített változata. A képeket és az illusztrációkat a Hodossey család fényképalbumából és a Városi Könyvtár helytörténeti gyűjteményéből válogatta a szerkesztő.

Dr. Bodgál Ferenc

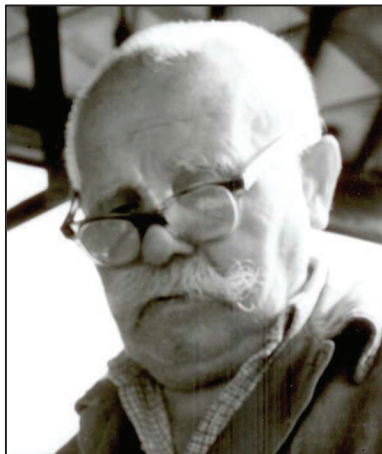
Etnográfus. Miskolcon született 1932. április 2-án. Órás, majd esztergályos tanuló; szakérettségit tett. A budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem, néprajz-muzeológia szakán végzett 1955-ben, doktori oklevelét 1961-ben szerezte meg. Az egri Dobó István Vármúzeum, majd a miskolci Herman Ottó Múzeum munkatársa. A tárgyi gyűjtemény gyarapításában elsősorban a fémművesség, ill. a különféle kézműves tevékenységek eszközeinek és készítményeinek szentelt nagy figyelmet, de gyarapító munkája kiterjedt a tárgyi univerzum egészére. Életét végigkísérte a kovácsmesterség és a fémművesség kutatása. Alapve-

tő tanulmányokat publikált a fémtechnikákról, a fémművesség szervezeti kérdéseiről, a kovács mesterség társadalmi szerepéről és megítéléséről, a cigánykovácsokról. Borsod vármegye és Miskolc történeti-néprajzi hagyományai és Mis-

kolc népeleti emlékei mellett figyelmet szentelt a betyárvilág emlékanyagának. Nagy szerepet vállalt a néprajzi ismeretterjesztésben. Jórészt neki köszönhető az Istvánffy Gyula néprajzi és helytörténeti gyűjtőpályázat létrehozása (1961), amelyet Borsod-Abaúj-Zemplén megyében máig meghirdetnek. Tanulmányai és közleményei nagy számban jelentek meg az országos szakfolyóiratokban, a Herman Ottó múzeum kiadványaiban és a helyi sajtóban. Miskolcon hunyt el 1972. szeptember 2-án.

Hodossy Lajos

1892. szeptember 4-én született Martonyiban. Az elemi iskolát szülőfalujában végezte el, majd édesapja kovácsműhelyében volt inas. 1909–10-ben a diósgyőri vasgyárban és Ózdon dolgozott, majd 1911 szeptemberétől Budapesten a Magyar Állami Vasúti Gépgyárban. 1914–18 között katona volt az első világháborúban, majd leszerelése után a királykúti gazdaságban dolgozott. 1920-ban került Sáppusztára (ma Edelény része), Noszticzius Árpád gazdaságába komenciós gépészkovácsnak. 1932-ben önállósította magát. Edelénybe költözött, műhelye a családi ház udvarán még ma is áll. 1951-től az Edelényi Kisipari Termelőszövetkezet kovácsa volt, majd amikor a kovácsrészleg feloszlott, újra önálló lett, utóbb az Edelényi Alkotmány Tsz. kovácsa volt 1962-ig, nyugdíjazásáig. Szépen megmunkált rézöntéseit az ország minden részén ismerték. Munkáival kiérdemelte a népművészet mestere címet. Edelényben hunyt el 1979. június 26-án.

Hodossy Gyula

1926. április 15-én született Finke-Sáppusztán (ma Edelény része). Az elemi iskola elvégzése után kovácsnak tanult édesapja edelényi műhelyében. Még 19 éves sem volt, amikor 1945 januárjában két testvérével együtt „málenkij robot”-ra a Szovjetunióba vitték. Három évet töltött a Donyec-medence szénbányáiban. 1947 végén engedték haza. Ezután az edelényi Szovjet Bánya- és Erdőgazdaságnál helyezkedett el. 1950-ben a Diósgyőri Gépgyár dolgozója lett. 1957-ben hazajött Diósgyőrből és az édesapjával dolgozott. 1959-ban az önállóságot fel kellett adniuk. A helyi termelőszövetkezetben folytatták a szakmát. Innen 1963 őszén az Edelényi Bányauzemhez került, s mint külszíni kovács dolgozott 1973-ig, betegsége miatti nyugdíjazásáig.

Falusi kovácsdinasztia harmadik nemzedékének tagja. Tevékenysége egyedülálló az országban. Kovácsműhelyében édesapjától átvett módszerrel, művészi gondattal készíti a pásztorélet különféle kellékeit, szerszámain. Sárgarézből csengőket, juhász kampókat, fokosokat, csatokat önt különféle változatban. Munkásságát a népművészet mestere címmel ismerték el, valamint Borsod-Abaúj-Zemplén megye alkotói-díját is elnyerte.

Laki-Lukács László életrajzát lásd az 5. tételnél!

25. IRODALMI KÁVÉZÓ: Kritikák, kisesszék, tárcák / Kaló Béla. Művelődési Központ, Könyvtár és Múzeum – Érc- és Ásványbányászati Múzeum, Edelény – Rudabánya. 2002. 128 p. 200 pld. K-B Aktív Kft. Gyorsnyomda és Másolószolgálat, Miskolc.

A könyvben a Szuhogyon élő pedagógus korábban már megjelent írásaiból válogatott egy kötetre valót és nyújtja át az olvasónak az alcímben szereplő hármas felosztásban.

Az alábbiakban a dr. Cs. Varga István irodalomtörténész által írt Utószóából közölünk részleteket, melyből a szerzőt is közelebbről megismerjük.

Nyitottság és elmélyülés

„Kaló Béla dormándi születésű (1945 – a szerk.) prózaíró, kritikus, szerkesztő, Remenyik Zsigmond író családjával tart rokoni kapcsolatot. Az egri tanárképző főiskolán szerzett magyar-történelem szakos diplomát. Egy időben a főiskolán szervezett Németh László Diákkör titkára is volt.

Íráskészségével, egyéni prózastílusával szerzett nevet tollforgató, színes diákéletet élő társai körében. Alakját jókedvű diákcsinnyek, baráti borozgatások legendái fonták körül. Egerben a Heves Megyei Népújságnál újságírással is próbálkozott. Bár szeretett és tudott is írni, a zsurnalisztika közegéből mégis kikerült. A Heves Megyei Művelődési Központban népművelőként dolgozott. A fel-

nevelő szellemi közegnek, Eger történelmi múltjának, Tinódinak, Dobó Istvánnak, Balassinak, Gárdonyinak a magyar nemzetudatot építő öröksége, Bródy, Remenyik és mások magyar irodalmi hagyatékának ismerete szervesen beépült világképébe, és a helytállás motivációként hat kultúraközvetítő tanári hivatásában is.

1979-ben megnősült, és 1980-ban pedagógus feleségével együtt a Szendrő melletti, a Bódva folyó jobb partján található Szuhogyra költözött. A pedagógus hivatást választotta kenyérkereső foglalkozásul. A szuhogyi Martinkó András Általános Iskolában tanít. A „kies Bódva-völgyben”, a természeti szépségekben gazdag tájházában, Kalász László szülőföldjén, Magdolna asszony oldalán építi szellemi kilátóját. Az olvasni, tájékozódni szerető pedagógus itt vált olyan lapszerkesztővé, a felső-magyarországi régió határain túl is egyre ismertebb kritikussá, aki megőrizte nagyfokú nyitottságát a különböző értékek iránt, és egyben lehetőségei szerint az elmélyülés megvalósítható igényét, bizonyos fokú esélyét is.

Kaló Béla láthatta és láthatja maga körül, hogy a valóságban mit is jelent az oly sokat deklarált esélyegyenlőség a borsodi, abauji, a csereháti falvakban. A tehetségekkel való sáfárkodás máig fontos feladata az itt élő, valóban felelősségtudó értelmiségnek. Tudják, hogy a vetés, az ápolás, tehetséggondozás az ő feladatuk. Tanítványaik útja az érlelődés során máshova vezet, a szellemi aratás, csűrbe gyűjtés már a nagyobb központokban történik...

Mégis bátorító példa, virtuális erő lehet Kaló Béla számára annak tudata, hogy Kalász László a Bódva völgyében a magyar irodalmi élet József Attila-díjas, jelentékeny költőjévé tudott válni. Nem öncélúan szállt fel a költő fohásza a dombnyi hegyek közt: „hadd nőjek e kiseded magason / azzá én is: mi lehetek”...

A kétségkívül tehetséges, egyénien stílusos, izgalmas szemléletű kritikus és szerkesztő, Kaló Béla tanár úr első könyvét örömmel ajánlom az olvasók érő szeretetébe.”

26. AZ ÉLET ÚTJAIN / Slezsák Imre. Művelődési Központ, Könyvtár és Múzeum, Edelény. 2002. 297 p. ill. Borító: Sóvári Oszkár. 300 pld. K-B Aktív Kft. Gyorsnyomda és Másolószolgálat, Miskolc.

Slezsák Imre nyugalmazott könyvtárigazgató 70. születésnapjára készülve az edelényi Művelődési Központ, Könyvtár és Múzeum az Edelényi Füzetek soron következő köteteként Az élet útjain címmel publikációinak gyűjteményét tervezte kiadni. A szerkesztésre őt magát és dr. M. Takács Lajost kérték fel. Slezsák Imre évek óta húzódo betegsége egyre rohamosabban támadott, az erőltetett menetben készült kötet sajnos emlékkötet lett. Elkészült, bemutatására szeptemberben, a születésnapon került sor. A majd háromszáz oldalas kötet öt fejezetből áll, melynek első fejezete könyvtártörténet, a népkönyvtárak szervezésének hű krónikája.

„Ezeket az írásokat a kor szellemétől elvonatkoztatva értékelni, bírálni lehet, de nem a legszerencsésebb dolog... Azt lássák bennük, hogy egy a munkáját hivatásként kezelő ember – jelen esetben egy könyvtáros – mi mindent megtesz, megtehet az életcélját jelentő, az én esetemben a művelődés, elsősorban a kistélepléseken élő lakosság műveltségi színvonalának emelése érdekében.” – írja az előszóban a szerző.

A második fejezet helytörténettel foglalkozik. Edelény és a járás területén zajló események (szoboravatás, évfordulók, könyvtáratatás stb.) hű krónikája. A harmadikban a könyvtárba meghívott írókkal, neves személyiségekkel történt találkozásokról és a járásban helytörténet-írással foglalkozó emberekről szól. Itt olvashatjuk a temetéseken elmondott gyászbeszédeit is.

A következő fejezet Edelény és a járás könyvtárügyével, Slezsák Imre személyével kapcsolatos, különböző országos és megyei folyóiratokban, napilapokban megjelent írásokat tartalmaz.

Az utolsó fejezetben kitüntetéseinek, okleveleinek fotóit és az Edelényi Füzetek általa szerkesztett köteteinek borítóit láthatjuk.

A kötet – fotók, rajzok sokaságát is felhasználva – híven tükrözi egy igaz „népkönyvtáros” pályáját, méltó emléket állítva a város, a szakma e jeles képviselőjének.

Slezsák Imre életrajzát lásd az 1. tételnél!

Sóvári Oszkár életrajzát lásd a 6. tételnél!

27. MADARAK A SZUTERÉNBAN: Takács Lajos újságíró-gyakornok cikkei 1970-ből. Művelődési Központ, Könyvtár és Múzeum, Edelény. 2002. 164 p. ill. 300 pld. K-B Aktív Kft. Gyorsnyomda és Másolószolgálat, Miskolc.

A szerző 1969. november 1-től 1971. január 20-ig a Miskolcon megjelenő Észak-Magyarország című megyei napilap belpolitikai rovatának újságíró-gyakornoka volt. Ez idő alatt – az ún. „mínuszos” kishíreket nem számítva – mintegy 210 „anyagot” írt; teljes névvel, névjellel, „szignóval”, de sokszor jelöletlenül is. Ezek közül válogatott kötetbe 135 írást; amelyek – hite szerint – azt is bizonyítják, hogy abban az időben is lehetett tisztességesen és igényesen újságot írni.

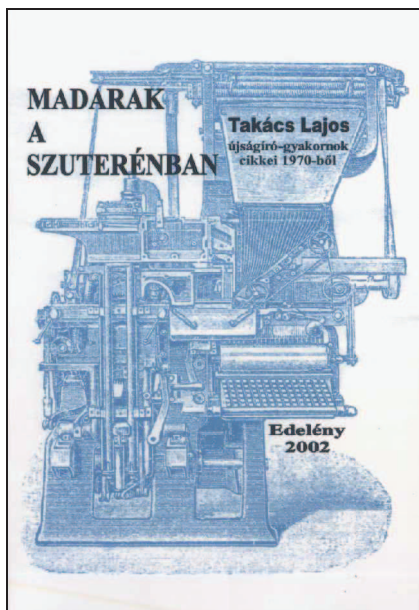
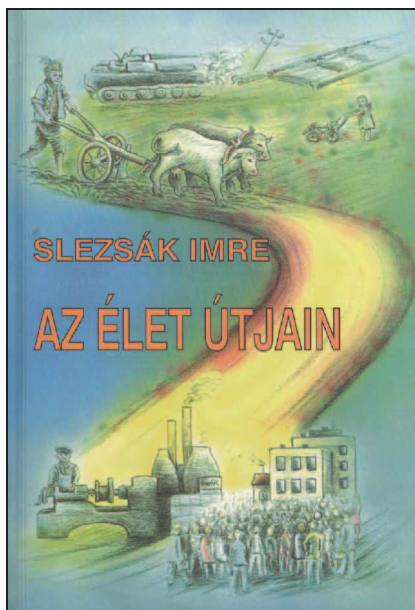
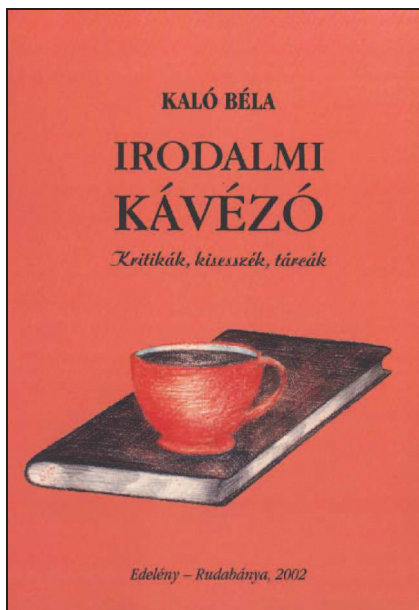
Az írások természetesen magukon viselik a kor szellemét és hangulatát. A társadalom kisebb-nagyobb gondjain túl, helytörténeti vonatkozású, az Edelényben és környékén élők érdeklődésére számot tartó 18 cikket is kötetébe válogatott a szerző. Olvashatunk a hortobágyi hidi vásárról, ahol az edelényi kovácsmester Hodossy Gyula kínálta pásztorkellékeit, a Rakacai-tó partján folyamatosan épülő üdülőtelepről; az akkor másfél éves múltra visszatekintő edelényi ruhagyárról; az Alsótelekesen épült népházról; az edelényi Járási Könyvtárban szervezett Bódva-völgyi népművészeti találkozóról; az új edelényi kórházban folyó gyógyító és kutatómunkáról; de találkozhatunk a tornanádaskai vonaton született írással is.

A megye és a megyeszékhely életéről tudósító írások sorából kiemelhetjük a miskolci gyermekváros építésének megkezdéséről szólót; az elkészült miskolci szociális otthont bemutatót; az avasi televíziós adótorony munkáját ismertetőt, a diósgyőri papírgyárban dolgozó nőkről és a diósgyőri növédelmi gondozóról szólót, az akkor virágkorát élő ózdi acélgyártást kiüntetéssel elismerőt; valamint az 1970-es nagy tiszai árvízről és az azt követő újjáépítésről írt sorozatot.

Gazdagítják a válogatást a kulturális élet; a film, a színház, a zene, az irodalom, a közoktatás jelentős eseményeit és jeles képviselőit bemutató, méltató tudósítások, kritikák, portrék, riportok és elemző publicisztikák. Személyes hangú, lírai hangulatú jegyzetek, emlékezések, kisesszék árnyalják a megye és Miskolc elsősorban gazdasági és társadalmi eredményeiről, gondjairól, hiányairól publikált terjedelmesebb cikkeket.

Dr. M. Takács Lajos életrajzát lásd a 19. tételnél!

28. A MIKLÓS GYULA KERTBARÁT KÖR 25 ÉVÉBŐL / Slezsák Imre. Gyűjtötte: Slezsák Imréné. Művelődési Központ, Könyvtár és Múzeum, Edelény. 2002. 184 p. ill. 200 pld. K-B Aktív Kft. Gyorsnyomda és Másolószolgálat, Miskolc.

A Miklós Gyula Kertbarát Kör 1976. február 25-én alakult. Létrejöttét az egyre jobban jelentkező igény: a könyvtár által rendezett szakíró-olvasó találkozók, mezőgazdasági szakmai előadások iránti nagy érdeklődés, nem utolsósorban a lakosság azon törekvése, hogy a kertészkedésbe szőlő-gyümölcsstermesztésbe befektetett munka minél nagyobb eredménnyel járjon. A könyv a kertbarát körről megjelent írásokat, a borversenyek eredményeit, a közösségi élet apró mozzanatait adja közre.

Slezsák Imre 2002-ben bekövetkezett haláláig volt a kör vezetője. A könyv öt fejezetből áll. Az első a Visszatekintő címet kapta, melyben a kertbarát kör megalakulásáról, a kör névadójáról, Miklós Gyuláról, a kirándulásokról, tapasztalatcsere-látogatásokról, író-olvasó találkozókról, a kör neves vendégeiről, szakelőadásokról és szőlőhegyi látogatásokról olvashat az érdeklődő.

A második fejezet az edelényi borversenyekről szól. Az első megrendezésére 1989. május 16-án került sor. Az eredményeken túl a különböző újságokban megjelent cikkek, a borversenyekről és az oklevelekről készült fotók gazdagítják a fejezetet.

Az Írások a körről című fejezet bizonyítja a kör szerteágazó kapcsolatait, és sokirányú tevékenységét, valamint azt, hogy a sajtó mindig figyelemmel kísérte programjaikat és szívesen látogatott el rendezvényeikre.

A Megemlékezések, közös munkák című fejezetben elsősorban a kör névadójával kapcsolatos évfordulók alkalmával rendezett megemlékezésekről olvashatunk, és egy-egy év programját tekinthetjük át.

A Bor című fejezetben a borral kapcsolatos versekkel, tréfás történetekkel és a tagok által elmondott történetekkel, anekdotákkal találkozunk.

A kötetet Farkas Attila szőlész-borásznak, a Slezsák Imre által elindított edelényi borversenyek zsűrielnökének a Slezsák Imre temetésén elmondott búcsúbeszéde zárja.

Slezsák Imre életrajzát lásd az 1. tételnél!

Slezsák Imréné

Slezsák Imréné, Takács Rózsa 1938. június 27-én született Finkén (1963-tól Edelény része).

A Közgazdasági Technikum ipari tagozatán érettségizett 1963-ban. Mérlegképes könyvelői oklevelet szerzett ipari szakon 1984-ben.

Két munkahelyen dolgozott: 1954-től 1970-ig a Magyar Nemzeti Bank edelényi fiókjánál gépíró, pénzforgalmi előadó, könyvelő, ügyviteli ellenőr; 1970-től 1991-ig a Debreceni Ruhagyár edelényi telepén adminisztratív vezető, nyugdíjazásáig.

29. KALÁSZ LÁSZLÓ: Bibliográfia, szemelvények / Összeáll., szerk.: Hadobás Pál. Művelődési Központ, Könyvtár és Múzeum – Kalász László Társaság, Edelény. 2003. 182 p. ill. 200 pld. K-B Aktív Kft. Gyorsnyomda és Másolószolgálat, Miskolc.

A perkupai születésű költő 70. születésnapjára emlékezve jelent meg a könyv, felhasználva a korábbi bibliográfiákat, beépítve az újabb adatokat. Az 1999-ben elhunyt költő emléke előtt tisztelegve 70. születésnapján, meghitt ünnepség keretében került sor a könyv bemutatására, a költő munkásságának méltatására a Városi Könyvtárban.

A kötet időrendben 258 bibliográfiai tételt és harminckilenc válogatott írást tartalmaz Kalász László munkásságáról.

Az alábbiakban a dr. Cs. Varga István irodalomtörténész által írt előszóból idézünk.

„A Kalász László bibliográfia kiadása a Bódva-völgyi tájhazán túlmutató jelentőségű; része az egyetemes magyar irodalmi kultusznak, jellemző megnyilvánulása a regionális tudatnak. Kalász László kultusza már a költő életében derűs, legendás történetekben, emlékezetes könyvbemutatókon, találkozókön, a költő születési évfordulóin megnyilvánuló osztatlan szeretetben is megmutatkozott.

Nem véletlen, hogy az irodalmi kultusz kutatás éppen napjainkban fellendülően van. Praznovszky Mihály hangsúlyozza, hogy sokáig közmegegyezésnek számított: „A nemzet midőn jeleseinek szobrot emel, magának állít emlékoszlopot s midőn elhunyt jeleseit tiszteli, magát teszi tiszteletre méltóvá.” Kalász László életművére is érvényes: „Egy költő műve azzal, hogy itthagytá, nem kész. Nemzete szellemében kell elkészülnie”. (Németh László)

A költő népszerűségét sikeresen növelte Dinnyés József, a Kalácsa együttes és Cseh Tamás.”

...

Kalász László munkásságára vonatkozóan az edelényi Városi Könyvtárban hagyományosan gondos, teljességre törekvő gyűjtőmunka folyik. Kalász sok olvasója, ismerője, barátja kételyt legyűrő reménykedéssel várja: mi lesz ennek a költői életműnek a sorsa, aki már 1992-ben kötet címben elkiáltotta: Világ menj világgá! Évek óta nem lehet a könyvesboltokban Kalász László-verseskötetet vásárolni. A korábbi kiadások elfogytak, újabbakra pedig pénz hiányában nem került sor. Meggyőződésünk, hogy szakmai és erkölcsi kötelességünk, hogy Kalász László örökségével méltón sáfárkodjunk, hogy líráját hozzáférhetővé tegyük.

Tudjuk, bibliográfiák kiadásáért a kiadók nem versenyeznek, több kiadóvalat bibliográfiák kiadására egyáltalán nem is vállalkozik. A Hadobás Pál által szerkesztett és válogatott Kalász László bibliográfia fontos alapozó munka, hathatósan elősegíti Kalász életművében a tájékozódás, kutatás, tanítás esélyeit is. A maga eszközeivel Kalász egész munkásságát, kritikai fogadtatását, tudományos értékelését tárja az érdeklődők elé. Szinte mindent elmond Kalász költői fejlődéséről, műveinek kritikai fogadtatásáról. Természetesen a bibliográfia használata közben is fény derülhet hiányzó, pontosításra szoruló adatokra.”

Kalász László életrajzát lásd az 5. tételnél!

Hadobás Pál életrajzát lásd a 11. tételnél!

**30. AMI MARAD: Írások Fecske Csabától és Fecske Csabáról /
Összeáll., szerk.: Hadobás Pál. Művelődési Központ, Könyvtár
és Múzeum – Kalász László Társaság, Edelény. 2003. 92 p. 200
pld. K-B Aktív Kft. Gyorsnyomda és Másolószolgálat, Miskolc.**

A szögligeti születésű költő 55. születésnapjára készült az összeállítás. Születésnapján, március 10-én, családi ünnepség keretében került sor a könyv bemutatására, a költő köszöntésére és munkásságának ismertetésére a Városi Könyvtárban.

Az alábbiakban Kabai Zoltán köszöntőjéből idézünk, amely nyomtatásban is megjelent A Borsodi Tájház Közleményei 13–14. kötetében.

„S azt, hogy Fecske Csaba mennyire kötődik ehhez a településhez – s művésze mennyire ennek a környéknek a szellemi öröksége -, engedjék meg, hogy egy személyes élménnyel erősítsem meg. Egy hónappal ezelőtt, a Kalász László emlékest után, beültünk az autóba itt a könyvtár előtt, Csaba visszanezített az épületre, s azt mondta: „De sokat jártam én ide.” Ismerem, vagy legalábbis azt hiszem, hogy ismerem Csaba érzéseit, hiszen a mi életünkben is vannak könyvtárak, melyek ma már visszatekintve furcsák, illetve úgy emlékszem – emlékszünk – rájuk, mintha nagyobbak lettek volna, de a szívünk egy darabkája ott van a könyvespolcokon.

Mégsem tehetem meg, hogy ennyire racionális alapon fogalmazzam meg az alkotó kötődését, nem cselekedhetek így, mert költő az, akiről szó van most. Fecske Csaba költészetében nemcsak tájleírások sorjáznak, hanem úgy tűnik, költészete maga a táj. Itt, ezen a környéken szívta magába a fákat, a füveket, a patakok csörgedezését. S oly sokáig itta át ez a környezet, hogy folyamatosan – mint a szivacs – ereszti magából az élményeket, mintha így szabadulhatna e vidék rabságából. Csakhogy az igazság ennél összetettebb, ez nem rabság, hanem szerelem. Ennek az érzésnek csak egyszer kell megérintenie az embert – hát még egy alkotó embert –, ha ez igaz szerelem, már a levegőt is úgy fújja ki magából, hogy lélegzetéből ezek a fák, bokrok s patakok születnek újjá.”

Fecske Csaba életrajzát lásd a 6. tételnél!

Hadobás Pál életrajzát lásd a 11. tételnél!

31. A SZÜLŐFÖLD VONZÁSÁBAN: Válogatott írások / Hadobás Sándor. Művelődési Központ, Könyvtár és Múzeum – Érc- és Ásványbányászati Múzeum, Edelény – Rudabánya. 2003. 121 p. ill. 300 pld. K-B Aktív Kft. Gyorsnyomda és Másolószolgálat, Miskolc.

A könyvben az újból közölt írások többsége első alkalommal kis példányszámú, nehezen hozzáférhető kiadványokban látott napvilágot, ezért csak kevesen ismerhetik azokat. Így együtt, kötetbe rendezve talán szélesebb körhöz juthatnak el, és a kiadás helye révén ráadásul éppen ott, ahol leginkább számot tarthatnak a figyelemre.

Az anyagot három ciklusba csoportosította a szerző, címek jelzik a területet, amelyekkel a legszívesebben foglalkozott, foglalkozik. Ezek: a szülőföld, vagyis Rudabánya és tágabb környéke, a Sajó-Bódva köze feltáratlan múltja, a földtudományok néhány kevésbé ismert ágának (pl. a speleológia, azaz a barlangtan, vagy a kutató expedíciók) története, és végül a hazai és külföldi könyvek. Térben (ittthonról kiindulva Amerikától Norvégián át a Szentföldre) és időben (az őskortól napjainkig) is nagy utazásra hívja az olvasókat.

Hadobás Sándor

Disznóshorvát – Ormospusztán (Disznóshorvát 1950-től Izsófalva, Ormospuszta 1953-tól Ormosbánya) született 1951. október 30-án. Az általános iskolát és a gimnáziumot Ormosbányán végezte el, majd nyomdásznak tanult, végül népművelés-pedagógia szakon szerzett diplomát. Az izsófalvai művelődési ház és könyvtár igazgatója, és ő igazgatja a Rudabányán lévő Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Bányászattörténeti Múzeumot. Több mint három évtizede foglalkozik helytörténettel. Több könyv szerzője, szerkesztője, összeállítója. Az Új Hegyvidék c. folyóirat főszerkesztője. 2006-ban Borbála éremmel tüntették ki a bányászattörténet területén kifejtett munkásságáért.

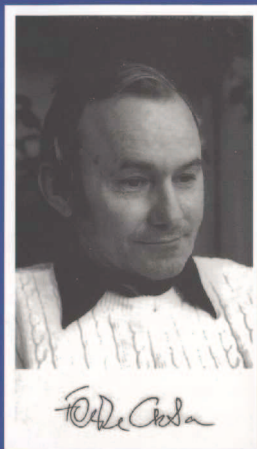

KALÁSZ LÁSZLÓ

Bibliográfia, szemelvények

Edelény, 2003

AMI MARAD

Írások Fecske Csabától és Fecske Csabáról

Edelény, 2003

Hadobás Sándor

A SZÜLŐFÖLD VONZÁSÁBAN

Válogatott írások

*Edelény – Rudabánya
2003*

Edelény, 2004

32. EMLÉKHELYEK EDELÉNYBEN / Írta és szerk.: Hadobás Pál. Művelődési Központ, Könyvtár és Múzeum, Edelény. 2004. 88 p. ill. 200 pld. K-B Aktív Kft. Gyorsnyomda és Másolószolgálat, Miskolc.

A kötet az Edelényben lévő emléktáblákat, emlékműveket, nevezetes emberek sírját, valamint a köztereken és intézményekben fellelhető képzőművészeti alkotásokat veszi számba. Harmincnyolc ma is létező objektummal ismerteti meg a szerző az olvasót, de fotók segítségével bemutat olyanokat is, melyek mára már eltűntek a közterekről.

A könyvből megismerhetjük a képzőművészeti alkotásoknak a készítőjét és rövid életrajzát, az emléktábláknál pedig azok életrajzát, akik emlékére készültek. Továbbá megtudhatjuk, hogy ki állította az objektumot, hol került felállításra, milyen anyagból készült, megismerhetjük méretüket, valamint egyéb információkat az avatásukról stb.

A könyv megjelenése óta újabb szép köztéri szobrokkal gyarapodott a város (pl.: Izsó Miklós szobra a gimnázium kertjében, borosgazda szobra és felvidéki kapu készült a Császtza szőlőhegyen).

Hadobás Pál életrajzát lásd a 11. tételnél!

33. MÉG (cikk, tanulmány, fordítás) / M. Takács Lajos. Művelődési Központ, Könyvtár és Múzeum, Edelény. 2005. 103 p. ill. 210 pld. K-B Aktív Kft. Gyorsnyomda és Másolószolgálat, Miskolc.

A szerző a különböző napilapokban, folyóiratokban 1959 és 2002 között megjelent, illetve kéziratban fennmaradt, eddigi köteteiben nem publikált írásai-
ból válogatott szám szerint huszonhatot a kötetbe.

A debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen töltött diák- és oktatói évek alatt született írások éppúgy megtalálhatók a kötetben, mint a már ismert filológusként születettek, de találkozzunk általa orosz és ukrán nyelvből fordított tanulmányokkal is (Pl.: Dmitrij Szergejevics Lihacsov: A stilisztikai szimmetria az orosz irodalomban; Ivan Mehela: A magyar irodalom Ukrajnában). M. Takács 1975-ben oroszra fordította Magyar Lajos erdélyi költő Csoma Sándor naplója című poémáját (két kiadásban is megjelent); 1985-ben pedig Nagy László Vértanú arabs kanca című költői prózáját (ez kéziratban maradt).

A Bulgáriai útirajzok 1962-ből címet viselő három rádióadás lejegyzett szövege, a Miskolci Rádióban hangzott el a szófiai Világifjúsági Találkozó tiszteletére 1968 júliusában. Több írás egykori kollégáinak állít emléket, de kritikát közül Fecske Csaba egyik verseskönyvéről is.

A kötetet a 65 éves szerző önálló könyveinek annotált jegyzéke zárja.

M. Takács Lajos életrajzát lásd a 19. tételnél!

34. EDELÉNY ÉS KÖRNYÉKE AZ IRODALOMBAN / Összeáll., szerk.: Hadobás Pál. Művelődési Központ, Könyvtár és Múzeum, Edelény. 2005. 181 p. ill. 250 pld. K-B Aktív Gyorsnyomda és Másolószolgálat, Miskolc.

Az alábbiakban a könyv előszavából idézünk.

„Szűkebb hazánk, a Bódva völgye és tágabb környéke, az egykori Edelényi járás, a trianoni határok megvonása előtt három megyéhez tartozott: Borsodhoz, Gömörhöz és Tornához (Abaúj-Tornához). Az 1920 után bekövetkezett kényszerhelyzet következtében ezek peremvidéke nagyjából abba az aprófalvas közigazgatási egységbe integrálódott, amelynek székhelye évtizedekig a községek sorából csak nemrégiben kiemelkedett Edelény volt. A járások megszűnése (1984) után, a városkörnyéki beosztásban részben Kazincbarcika, részben pedig Edelény vonzáskörzetébe kerültek a terület települései.

...Kedvezőtlen adottságai, divatos mai kifejezéssel élve „halmozottan hátrányos helyzete” ellenére ez a vidék művelődéstörténetünk szinte minden korszakában adott egy-egy jelentős alkotót vagy alkotást nemzeti literatúránknak.

Kétségtelen, hogy a legtöbb esetben nem tartoznak a legelső vonalba környékünk irodalmi emlékei. Inkább irodalmi ritkaságokról, kuriózumokról beszélhetünk, hiszen olyan nevek és művek bukkannak fel a múltból szülőföldünk vonatkozásában, amelyek sokszor nemhogy a tankönyvekben, még a lexikonokban, kézikönyvekben sem mindig szerepelnek. Ez azonban nem jelenti azt, hogy érdektelenek.”

...

„Kikkel foglalkozik összeállításunk?

Olyan írókkal, akik itt születtek, függetlenül attól, hogy később hol fejtették ki irodalmi munkásságukat. (Az „író” fogalmát szélesan értelmeztük, úgy, ahogy Szinyei József tette Magyar írók élete és munkái című alapvető művében:

valgyis mindenkit belevontunk, aki valamilyen szak- vagy szépirodalmi jellegű tevékenységet folytatott.) Azokkal az alkotókkal, akik hosszabb-rövidebb ideig vidékünkön éltek és dolgoztak.

A tárgy iránt mélyebben érdeklődők számára minden esetben bibliográfiai adatokat is közlünk. Ahol lehet, képekkel, ábrákkal tesszük szemléletesebbé a leírtakat.

Nem törekedtünk teljességre, ezért előfordulhat, hogy a tisztelt olvasó ismer olyan író-t a tárgyal-t terület-ről, akit érde-mes lett volna megemlíteni munkánk-ban. Ahol aránytalanságokat vél felfedezni, ott az adatok és a források szűkös-sége vagy hiánya akadályozta meg a bővebb tárgyalást.”

Sajátos irodalmi lexikonunk 163, immár a remélt öröklét-be távozott írástu-dónkra emléke-zik.

Hadobás Pál életrajzát lásd a 11. tételnél!

35. EGY BORSODI UDVARHÁZ TÖRTÉNETE / Szekrényessy Attila. Művelődési Központ, Könyvtár és Múzeum, Edelény. 2006. 168 p. ill. 300 pld. M és M Goldprint Kft., Budapest.

[A belső címlapon: „Edelényi Városi Könyvtár és Múzeum. Budapest, 2006”]

„E kötet dacolva az idővel, országos viszonylatban is egyedülálló módon kelti életre Borsod megye névadó településének, az egykori Borsod falának (ma Edelény város egyik kerülete) uradalmi gazdálkodását és birtokos életét, teljes keresztmetszetet nyújtva az irodalomból oly jól ismert vidéki magyar nemesség elfeledett hétköznapijairól.

A számos adatközlő, közel négyszáz levéltári és egyéb forrás, valamint százötven eddig publikálatlan fénykép egyedülálló történeti adat-együttesként új fejezetet nyit az uradalomtörténeti kutatások területén, mely érdekfeszítő, olvasmányos stílusa miatt méltán tart igényt a szakemberek mellett minden olvasó figyelmére...”

A szerző a következőket írja a könyv Előljáró beszédében:

„Ez a munka az előkészületben lévő székhelyhídi és kémeri Szekrényessy család története című, mintegy ezer oldalra terjedő nagymonográfia közel százötven életrajzát felvonultató társadalmi és korrajznak egyetlen biográfiája.

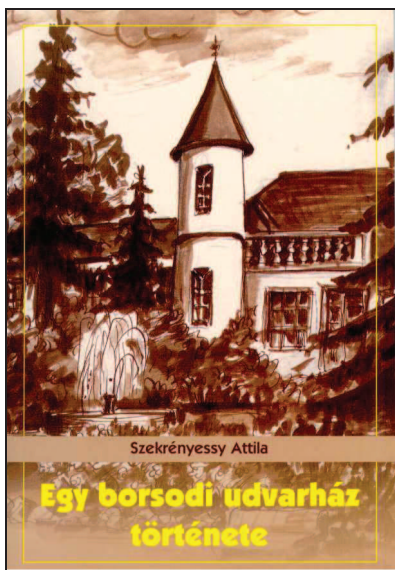
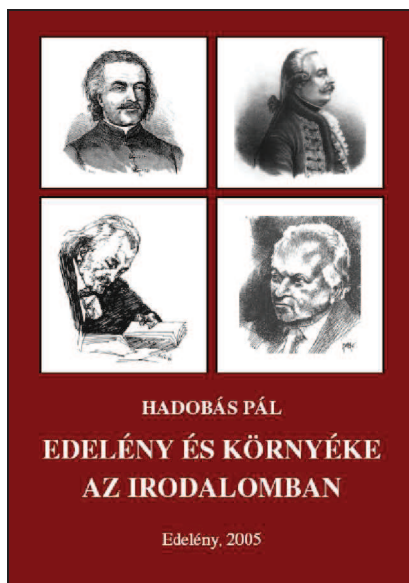
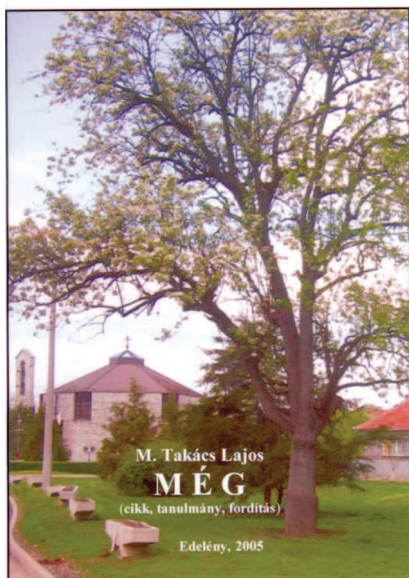
E külön, önálló kötetbe rendezett anyag a IV. Bódva-völgyi és Csereháti Szathmáry Király Ádám Honismereti pályázat első díjjal jutalmazott munkája lett, kivonatos formában pedig a Herman Ottó Múzeum 2000-ben megjelent évkönyvében került publikálásra. Önálló kötetbe szerkesztésére most először került sor.

Szeretettel bocsátom útjára és ajánlom minden nemzeti múltunk iránt elkötelezett olvasónak, de elsősorban is Borsod megye lokálpatrióta polgárainak.”

Székrenyessy Attila

Történész. 1968-ban született. Működött a Révai Új Lexikon szócikkírójaként, egyetemi oktatóként, valamint Budapest Főváros Várostervezési és Városképvédelmi Bizottságának felkért szaktanácsadójaként. Mintegy félszáz magyarországi település címerét tervezte.

A sorozaton kívül megjelent könyvek

(Összeállításunk olyan könyveket tartalmaz, melyek megjelenéséhez az edelényi könyvtár is hozzájárult valamilyen formában.)

1. A regionális funkciók működtetése Borsod-Abaúj-Zemplén megyében / Dr. Gadócziné dr. Fekete Éva – Pálné dr. Kovács Ilona. MTA Regionális Kutatások Központja, Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzat. Miskolc. 1992. 48 p.
2. Az önkormányzatok vállalkozásai és vállalkozást támogató politikája Borsod-Abaúj-Zemplén megyében / Bódi Ferenc. MTA Regionális Kutatások Központja, Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzat. Miskolc. 1992. 76 p.
3. Eljegyzés: történeti dráma / György Horváth László, utószó, szöveggondozás: M. Takács Lajos. 1993. 72 p.
4. A lelkem otthon: versek / Pálczai János, szerk.: Lukács László; bevezető, szöveggondozás: M. Takács Lajos. Edelény-Miskolc. 1993. 68 p. ill.
5. ...miként a csillagok...: Dr. Koncz Sándor emlékére / szerk.: Dienes Dénes. Alsóvadász: Ref. Egyházközség. 1993. 78 p. ill.
6. Önkéntesként a finn-orosz háborúban: Egy tábori lelkész visszaemlékezései / Bartha János. Magánkiadás. 1993. 20 p.
7. Izsó Miklós Gimnázium 30 / összeáll.: M. Takács Lajos. IMG. 1993 [1994]. 124 p. ill.
8. Fejezetek Ároktő történetéből / Dienes Dénes. Ároktő: MDF. 1994. 136 p. ill.
9. „A sírás nélküli emberi életért”: Szabó Pál kisepikája / M. Takács Lajos tanulmánya. Magánkiadás. 1993-95. 76 p. ill.
10. Királyfalvi nagyhegy alatt / György Horváth László. FOTON Nyomda és Kiadó. Fót. 1995. 117 p.
11. Vázlatok, adatok Múcsony nagyközség történetéből / összeáll., szerk.: B. Tóth Illés. Városi Rendezvények Háza és Könyvtár. Edelény. 1996. 72 p. ill.
12. Az Izsó Miklós Gimnázium és Szakképző Iskola évkönyve / szerk.: Kardos Sándor. Edelény. 1997. 57 p.
13. Szülőföldünk 25–26 / főszerk.: Rémiás Tibor. B. A. Z. Megyei Honismereti Egyesület. Edelény-Miskolc. 1997. július. 136 p.

14. Kószál „lélekcsóválva”: Fecske Csaba 50 éves /szerk.: Laki-Lukács László. Városi Rendezvények Háza és Könyvtár. Edelény. 1998. 26 p.
15. Meztelen fájdalom: versek / Dobog Béla, ill.: Dobog Zsuzsanna. Városi Rendezvények Háza és Könyvtár. Edelény. 1998. 92 p.
16. Az Izsó Miklós Gimnázium és Szakképző Iskola évkönyve / szerk.: Kardos Sándor. 1997/98. Edelény. 1998. 60 p.
17. Helyismereti könyvtárosok IV. országos tanácskozása. Miskolc, 1997. március 23-25 / szerk.: Laki-Lukács László. MKE Helyismereti Könyvtárosok Borsod Megyei Szervezete. Miskolc. 1998. 121 p. ill.
18. Gazdaságfejlesztési kezdeményezés Edelény város térségében / Budai Sándor – Hadobás Pál. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Munkaügyi Központ Edelényi Kirendeltsége. Edelény. 1998. 150 p. ill.
19. Szöttesek, keresztesemes vászonhímzések Lakon 1890–1925 / gyűjtötte: Laki-Lukács László. Debreceni Bibliofil Műhely. 1998. 50 p. ill.
20. Dr. Menner Adolf (1824-1901) és a Menner család / összeáll., szerk.: Hadobás Pál. VRHK, Edelény. 1999. 27 p. ill.
21. Edelény és a Bódva völgye: segédkönyv a helytörténet és a természetrajz tanításához általános és középiskolák részére / összeáll., szerk.: Hadobás Pál. VRHK. Edelény. 1999. 189 p. ill.
22. Millenniumi Bódva-völgyi képeskönyv / szerk.: Laki-Lukács László. Szöveg: Hadobás Pál, Koleszár Krisztián, Laki-Lukács László. Bódva-völgyi Gazdaságfejlesztő Alapítvány. Edelény. 2000. 133 p. ill.
23. Szél szállít virágot: versek / Dobog Béla, ill.: Dobog Zsuzsanna. Művelődési Központ, Könyvtár és Múzeum. Edelény. 2003. 77 p.
24. Szőlőhegyek Edelényben / gyűjt., összeáll., írta: Laki-Lukács László. Edelény Hegyközség – Művelődési Központ, Könyvtár és Múzeum. Edelény. 2005. 68 p. ill.
25. Forradalom és megtorlás: Edelényi járás 1956-1957 / dr. Hatvani Zoltán. „56-os Bódva-völgyi Munkástanácsok” Közhasznú Alapítvány. Edelény-Miskolc. 2006. 147 p.

Tartalom

Előszó.....	3
1. Edelény és környéke	4
2. „Kiöntött a Bódva vize messzire...”	6
3. Edelény (monográfia).....	10
4. Kemény úton (versek).....	11
5. Kalász László: pályatársak Kalász Lászlóról	13
6. Holdfényben (versek).	17
7. Edelény, a holtig hű szerető	19
8. Új Jeruzsálem felé	21
9. Dr. Gyárfás Ágnes.....	24
10. A császtai Lónyayak	25
11. Emlékképek.....	29
12. Dr. Varga Gábor	32
13. Borsodnak hírneves követe: Ragályi Tamás	34
14. Fejezetek az edelényi iskolák történetéből	35
15. Talentumom megőriztem, gyarapítottam.....	36
16. Csenkeszfai Poóts András élete és költészete	40
17. Költő a Bódva-völgyben	43
18. 1848–1849 emlékei Edelényben és környékén.....	45
19. Törődésben.....	46
20. Borsod-Abaúj-Zemplén megye kis múzeumai	48
21. Ormosbánya	50
22. Megszállni valahol (versek).....	51
23. Edelény városkörnyék válogatott honismereti bibliográfiája	53
24. A Hodossyak	55
25. Irodalmi kávézó.....	57
26. Az élet útjain	59
27. Madarak a szuterénban	60
28. A Miklós Gyula Kertbarát Kör 25 évéből	62
29. Kalász László	63
30. Ami marad	65
31. A szülőföld vonzásában	66
32. Emlékhelyek Edelényben.....	68
33. Még (cikk, tanulmány, fordítás)	68
34. Edelény és környéke az irodalomban.....	69
35. Egy borsodi udvarház története	70
A sorozaton kívül megjelent könyvek	73